

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA AR SUDARYTOS PRIELAIDOS EFEKTYVIAI ORGANIZUOTI IKITEISMINIO TYRIMO PROCESĄ?

2012 m. gruodžio 20 d. Nr. VA-P-40-8-17
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2011-09-29 pavedimą Nr. P-40-8
Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Romualdas Čepaitis (grupės vadovas)
Živilė Blaževičienė
Almutė Juzėnienė
Simona Morkūnaitė

Auditas pradėtas 2011-09-29
Auditas baigtas 2012-12-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Išvados	3
Rekomendacijos	4
Įžanga	6
Audito rezultatai	9
1. Ar imamasi pakankamų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atlikti ikiteisminiai tyrimai ir atskleidžiamos nusikalstamos veikos?	9
1.1. Nekaupiami informacija, kiek ikiteisminių tyrimų atliekama nustatytais terminais	9
1.2. Nesiimama veiksmingų priemonių ikiteisminių tyrimų trukmę ilginančioms priežastims šalinti	11
2. Ar žmogiškieji ištekliai tinkami ikiteisminiam tyrimui atlikti?	14
2.1. Nepakankamai pagrįstas prokurorų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų poreikis	15
2.2. Daugėja laisvų prokurorų ir tyrėjų pareigybių	17
2.3. Netolygūs prokurorų ir tyrėjų darbo krūviai	19
2.4. Ne visų prokurorų ir ikiteisminio tyrimo tyrėjų kvalifikacija yra pakankama	20
3. Kaip vykdoma duomenų apie ikiteisminius tyrimus apskaita ir atsiskaitoma už ikiteisminių tyrimų rezultatus?	24
3.1. Netinkamai vykdoma duomenų apie ikiteisminius tyrimus apskaita	25
3.2. Nepakankamai informatyviai atsiskaitoma už ikiteisminio tyrimo rezultatus	28
Priedai	30

SANTRAUKA

Nusikalstamų veikų žinybiniame registre kasmet užregistruojama apie 80 tūkst. nusikalstamų veikų. Jomis padaroma žala pavieniams asmenims ir visuomenei. Siekiant įvertinti, ar buvo įvykdyta nusikalstama veika, turi būti atliktas ikiteisminis tyrimas. Pagal registro duomenis, kasmet pradama apie 98 tūkst. ikiteisminių tyrimų ir apie 70 proc. jų baigiama tirti einamaisiais metais.

Baudžiamojo proceso paskirtis – ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas¹.

Audito metu siekėme įvertinti, ar sudarytos prielaidos efektyviai organizuoti ikiteisminio tyrimo procesą, atsakydami į klausimus:

- ar imamasi pakankamų priemonių, kad būtų per trumpiausią laiką atlikti ikiteisminiai tyrimai ir atskleistos nusikalstamos veikos;
- ar žmogiškieji išteklių tinkami ir pakankami ikiteisminiam tyrimui atlikti;
- kaip vykdoma duomenų apie ikiteisminius tyrimus apskaita ir atsiskaitoma už ikiteisminių tyrimų rezultatus.

Auditą atlikome Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje ir Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Informaciją rinkome iš visų ikiteisminio tyrimo įstaigų. Atlikdami auditą nevertinome ikiteisminio tyrimo procesinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo, nes pagal Prokuratūros įstatymą prokurorų proceso veiklą kontroliuoja aukštesnysis prokuroras ir teismas².

Nustatėme, kad nesudarytos pakankamos prielaidos efektyviai organizuoti ir atlikti ikiteisminį tyrimą. Įvertinę audito metu gautus įrodymus, pateikiame savo išvadas ir rekomendacijas.

Išvados

1. Prokuratūra, kaip institucija, organizuojanti ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaujanti, nesinėmė pakankamų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atlikti ikiteisminiai tyrimai ir atskleistos nusikalstamos veikos, nes:

1.1. nebuvo veiksmingai ir operatyviai sprendžiamos problemos, dėl kurių ilgėja ikiteisminių tyrimų trukmė (1.2 poskyris, 11-14 psl.);

¹ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, 1 str. 1 d.

² Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 4 str. 2 d. (2011-06-30 įstatymo Nr. XI-1562 redakcija).

1.2. kasmet didėjo dėl baudžiamosios atsakomybės senaties nutrauktų ikiteisminių tyrimų skaičius (1.2 poskyris, 11-14 psl.);

1.3. neužtikrinta, kad būtų kaupiami ir apibendrinami visi duomenys, reikalingi tobulinant ikiteisminio tyrimo procesą (1.1 poskyris, 9-11 psl.).

2. Nesuformuoti tinkami žmogiškieji išteklių ikiteisminiam tyrimui atlikti, nes:

2.1. ikiteisminio tyrimo tyrėjų ir prokurorų poreikis nepagrįstas, ikiteisminio tyrimo įstaigose pareigybės steigiamos ir naikinamos, ne visada atsižvelgiant į nusikalstamumo rodiklius, turinčius įtakos tyrėjų darbo krūviui, todėl neužtikrinamas tolygus darbo krūvių paskirstymas (2.1 poskyris, 15-17 psl., 2.3 poskyris 19-20 psl.);

2.2. kasmet daugėja prokurorų ir ikiteisminio tyrimo tyrėjų laisvų pareigybių, o tai apsunkina ikiteisminio tyrimo organizavimą ir atlikimą (2.2 poskyris, 17-19 psl.);

2.3. daugiau kaip penktadalis tyrėjų 2011 m, neturėjo aukštojo teisinio išsilavinimo, nes toks reikalavimas tyrėjų pareigybei užimti teisės aktuose nenumatytas (2.4 poskyris, 20-22 psl.);

2.4. nepakankamai efektyviai organizuojamas ikiteisminio tyrimo tyrėjų kvalifikacijos tobulinimas, todėl neužtikrinamas vienodos ikiteisminio tyrimo atlikimo praktikos taikymas (2.4 poskyris, 22-24 psl.).

3. Ne visi prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenys apie ikiteisminius tyrimus yra patikimi, nes ikiteisminių tyrimų apskaita vykdoma netinkamai (3.1 poskyris, 25-28 psl.).

4. Prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų veiklos ataskaitose pateikiami duomenys nėra pakankamai informatyvūs, kad būtų galima įvertinti, ar per kuo trumpiausią laiką atliekami ikiteisminiai tyrimai ir atskleidžiamos nusikalstamos veikos (3.2. poskyris, 28-29 psl.).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Siekiant, kad būtų suformuoti tinkami žmogiškieji išteklių ikiteisminiam tyrimui atlikti, priimti sprendimus dėl:

1.1. reikalavimo turėti ne žemesnį kaip aukštąjį teisinį išsilavinimą ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybėms užimti nustatymo (2.3 išvada);

1.2. ikiteisminio tyrimo žmogiškųjų išteklių valdymo bendrųjų nuostatų, kurios užtikrintų nuoseklų, ilgalaikį ir kryptingą tyrėjų ir prokurorų poreikio planavimą, jų atranką, motyvaciją ir karjeros galimybes, patvirtinimo (2.2 išvada).

2. Siekiant, kad per kuo trumpiausią laiką būtų atliekami ikiteisminiai tyrimai ir atskleidžiamos nusikalstamos veikos, o už pasiektus rezultatus būtų atsiskaitoma informatyviai, užtikrinti, kad prokuratūra ir ikiteisminio tyrimo įstaigos strateginiuose veiklos planuose numatytų

tuos pačius ar panašius ikiteisminio tyrimo tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo vertinimo kriterijus (3 ir 4 išvados).

Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui

Siekiant, kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas:

1. parengti prokurorų darbo krūvio skaičiavimo metodiką ir, ja vadovaujantis, nustatyti prokurorų poreikį pavestiems uždaviniams įgyvendinti (2.1 išvada);
2. numatyti priemones, kurios padėtų gerinti ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą taip, kad visi ikiteisminio tyrimo subjektai galėtų formuoti vienodą ikiteisminio tyrimo atlikimo praktiką (2.4. išvada);
3. patikslinti ikiteisminių tyrimų apskaitos tvarką taip, kad būtų užtikrintas ikiteisminių tyrimų apskaitos patikimumas ir būtų apskaitomi duomenys, leidžiantys įvertinti, kaip laikomasi Baudžiamojo proceso kodekse nustatytą ikiteisminio tyrimo terminų (1.3 ir 3 išvados);
4. numatyti priemones, kurios leistų sutrumpinti ikiteisminio tyrimo atlikimo trukmę (1.1 ir 1.2 išvados);
5. numatyti priemones, kurios didintų motyvaciją dirbti prokuroro darbą (2.2 išvada).

Lietuvos policijos generaliniam komisarui

1. Parengti tyrėjų darbo krūvio skaičiavimo metodiką ir, ja vadovaujantis, nustatyti tyrėjų poreikį pavestiems ikiteisminio tyrimo uždaviniams įgyvendinti (2.1 išvada);
2. Numatyti priemones, kurios mažintų nesukomplektuotų tyrėjų pareigybių skaičių ir personalo kaitą (2.2 išvada).
3. Siekiant, kad efektyviau būtų atliekamas ikiteisminis tyrimas, priimti sprendimus dėl:
  - 3.1. tolygaus tyrėjų darbo krūvių užtikrinimo (2.1 ir 2.2 išvados);
  - 3.2. tyrėjų kvalifikacijos kėlimo organizavimo gerinimo (2.4 išvada).
4. Patikslinti tyrėjų pareigybių aprašymus - nustatyti reikalavimą turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą (2.3 išvada).

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos pavedimu, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra ir Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pateikė rekomendacijų įgyvendinimo planą (žr. 6 priedą).

IŽANGA

Ikiteisminio tyrimo atlikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas³. 2012 m. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu⁴ iš teisėsaugos institucijų ir akademinės visuomenės atstovų buvo sudarytas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitetas, kuriam pavesta nagrinėti Baudžiamojo proceso kodekso taikymo problemas ir siūlyti jų sprendimo būdus. Įvertinus tai, audito metu neanalizavome teisės aktų taikymo problemų, o daugiau dėmesio skyrėme ikiteisminio tyrimo organizavimo analizei.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija⁵ garantuoja žmogaus teisę į greitą bylos išnagrinėjimą. Nuo 2010-10-01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso⁶ nuostatos, numatančios ikiteisminio tyrimo atlikimo terminus. Visuomenės informavimo priemonėse nemažėja informacijos apie nusiskundimus dėl ilgai atliekamų ikiteisminių tyrimų.

Lietuvos Respublikos prokuratūra yra institucija organizuojanti ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaujanti. Lietuvos Respublikos prokuratūrai vadovaujantis generalinis prokuroras atskaitingas Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Seimui.

Ikiteisminio tyrimo įstaigos yra policija ir specializuotos ikiteisminio tyrimo įstaigos: Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Karo policija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Lietuvos Respublikos muitinė, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. Policija yra universali ikiteisminio tyrimo įstaiga, kuri tiria apie 93 proc. visų nusikalstamų veikų. Policijos generalinis komisaras yra atskaitingas Lietuvos Respublikos Prezidentui. Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) – institucija tirianti korupcines nusikalstamas veikas, atskaitinga Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Seimui. Kitos ikiteisminio tyrimo institucijos yra priskirtos ministerijų reguliavimo sričiai (žr. 1 pav.). Muitinės kriminalinė tarnyba yra specializuota Lietuvos Respublikos muitinės įstaiga, kuri atlieka ikiteisminius tyrimus dėl nusikalstamų veikų susijusių su muitinės veikla. Karo policija - Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemoje veikianti karinės teisėsaugos institucija, Lietuvos kariuomenės dalis, kuri tiria nusikalstamas veikas, padarytas Krašto apsaugos sistemoje. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNNT), Valstybės sienos apsaugos tarnyba (VSAT) ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD) yra įstaigos, priklausančios vidaus reikalų

³ Patvirtintas 2002-03-14 įstatymu Nr. IX-785.

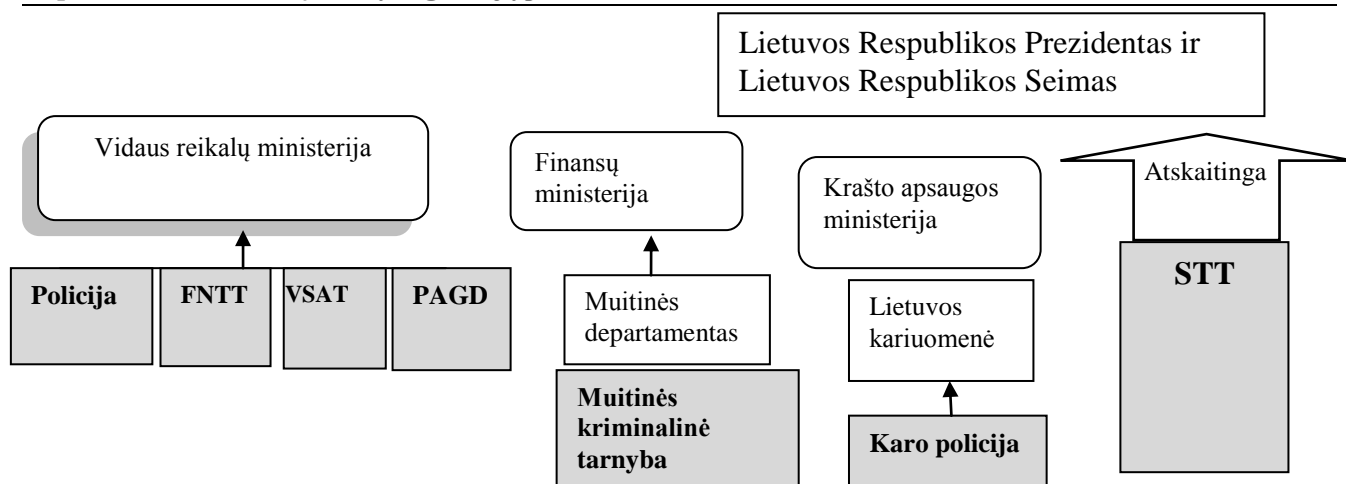
⁴ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-01-31 įsakymas Nr. 1R-30 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso komiteto sudarymo“ (2012-03-02 įsakymo Nr. 1R-63 redakcija, 2012-05-24 redakcija Nr. 1R-145).

⁵ 1950 m. lapkričio 4 d. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, 6 str.

⁶ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 3-1 straipsnių ir 18, 21, 38, 55, 64, 78, 102, 112, 121, 125, 135, 136, 137, 142, 151, 157, 168, 170, 176, 178, 181, 342, 348, 389, 418, 440 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2010-09-21 Nr. XI-1014, 22 str.

ministerijos reguliavimo sričiai ir jai pavaldžios. Institucijoms keliami skirtingi veiklos tikslai, nei vienos iš šių institucijų veikla nėra orientuota vien tik į ikiteisminio tyrimo atlikimą.

1 pav. Ikiteisminio tyrimo įstaigos ir jų pavaldumas

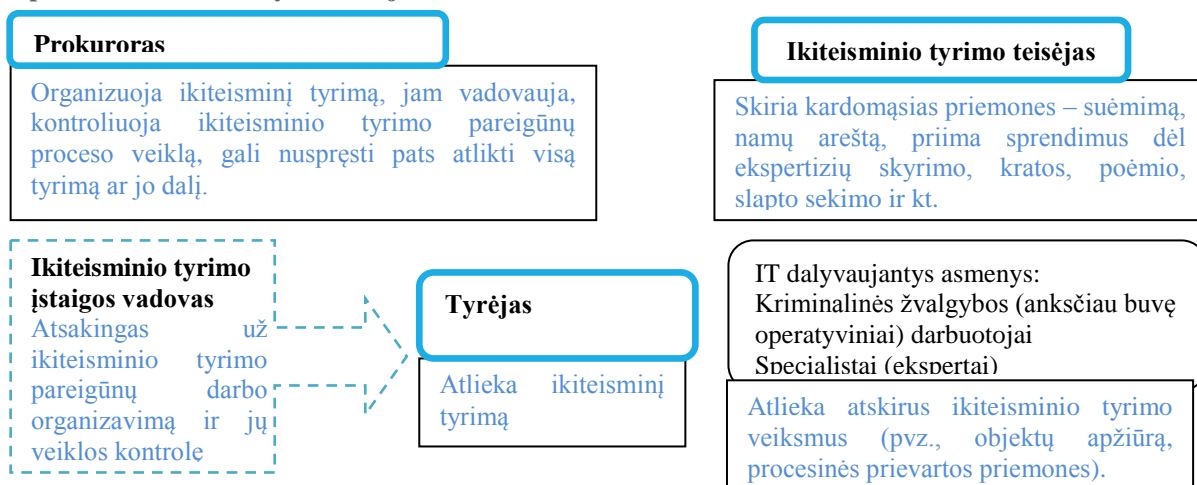

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Ikiteisminį tyrimą taip pat atlieka esančių tolimajame plaukiojime jūros laivų kapitonai, Kalėjimų departamento pareigūnai, areštinių, kardomojo kalnimo ir pataisos įstaigų direktoriai arba jų įgalioti pareigūnai⁷.

Ikiteisminis tyrimas pradamas gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką arba prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustačius nusikalstamos veikos požymius⁸. Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar jo dalį. Tam tikrus ikiteisminio tyrimo veiksmus atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjas⁹. Ikiteisminio tyrimo subjektai ir pagrindinės jų funkcijos pateiktos 2 pav.

2 pav. Ikiteisminio tyrimo subjektai

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal LR BPK

⁷ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, 165 str. 2 d.

⁸ Ten pat, 166 str. 1 d.

⁹ Ten pat, 164 str.

Ikiteisminis tyrimas baigiamas tyrimo medžiagą perdavus teismui arba, BPK numatytais pagrindais, jį nutraukus.

Vartojamos sąvokos:

Ikiteisminio tyrimo įstaigos – Policija ir specializuotos ikiteisminio tyrimo įstaigos.

Specializuotos ikiteisminio tyrimo įstaigos - Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Muitinės kriminalinė tarnyba, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Lietuvos kariuomenės Karo policija.

Tyrėjas – ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas, turintis pareigą atlikti ikiteisminį tyrimą.

Vartojamos santrumpos:

AVPK – apskrities vyriausiasis policijos komisariatas;

BPK – Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;

FNTT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;

KP – Karo policija;

MKT – Muitinės kriminalinė tarnyba;

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;

STT – Specialiųjų tyrimų tarnyba;

VSAT – Valstybės sienos apsaugos tarnyba;

NVŽR - Nusikalstamų veikų žinybinis registras;

LITEKO – Lietuvos teismų informacinė sistema;

PRJR - Policijos registruojamų įvykių registras.

AUDITO REZULTATAI

1. Ar imamasi pakankamų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atlikti ikiteisminiai tyrimai ir atskleidžiamos nusikalstamos veikos?

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatos įpareigoja prokurorą ir ikiteisminio tyrimo įstaigas pagal savo kompetenciją imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika¹⁰.

Audito metu analizavome, kiek laiko trunka ikiteisminis tyrimas ir kiek ikiteisminių tyrimų nutraukiama, suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams.

1.1. Nekaupiami informacija, kiek ikiteisminių tyrimų atliekama nustatytais terminais

Pagal iki 2010 m. spalio 1 d. galiojusias Baudžiamojo proceso kodekso nuostatas ikiteisminis tyrimas turėjo būti atliktas per kuo trumpiausius terminus, tačiau konkretūs jų atlikimo terminai nebuvo nustatyti. Nuo 2010 m. spalio 1 d. reglamentuota¹¹, kad ikiteisminis tyrimas turi būti atliktas ne ilgiau kaip:

- per 3 mėnesius dėl baudžiamųjų nusižengimų,
- per 6 mėnesius dėl nesunkių, apysunkių ir neatsargių nusikaltimų,
- per 9 mėnesius dėl sunkių ir labai sunkių nusikaltimų.

Dėl bylos sudėtingumo, didelės apimties ar kitų svarbių aplinkybių terminai gali būti pratęsti.

Apibendrintos informacijos, kiek ikiteisminių tyrimų 2011 m. buvo baigta nustatytais terminais, kiek terminų buvo pratęsta ir dėl kokių priežasčių, prokuratūra, t.y. institucija organizuojanti ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaujanti, neturi ir savo veiklos ataskaitose tokių duomenų neteikia. Tokius duomenis savo veiklos ataskaitoje yra pateikusi tik viena ikiteisminio tyrimo įstaiga – STT. Pagal jos ataskaitos duomenis nustatytais terminais buvo baigta apie 50 proc. visų STT ikiteisminių tyrimų.

Duomenų apie tai, kiek ikiteisminių tyrimų baigiama nustatytais terminais, kiek ikiteisminių tyrimų terminų buvo pratęsta, nėra ir Nusikalstamų veikų žinybiniame registre. NVŽR kaupiami

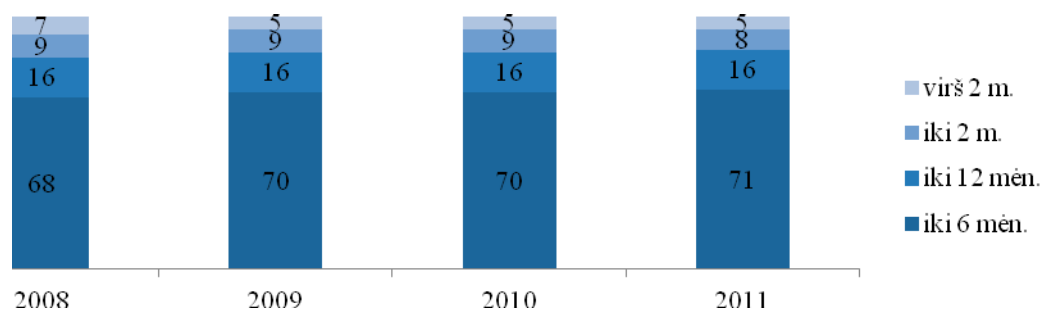
¹⁰ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, 2 str.

¹¹ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 3-1 straipsniu ir 18, 21, 38, 55, 64, 78, 81, 102, 112, 121, 125, 134, 135, 136, 137, 142, 151, 157, 168, 170, 176, 178, 181, 342, 348, 389, 418, 440 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas, 2010-09-21 Nr. XI-1014, 22 str.

duomenys apie baigtų ikiteisminių tyrimų trukmę, nurodant, kiek jų baigta iki 6 mėnesių, iki 12 mėnesių, iki 2 metų ir virš 2 metų.

Pagal NVŽR duomenis baigtų ikiteisminių tyrimų, kurių trukmė iki 6 mėnesių, skaičius 2008-2011 m. sudaro apie 70 proc. (žr. 3 pav.).

3 pav. 2008-2011 m. baigtų ikiteisminių tyrimų trukmė, proc.

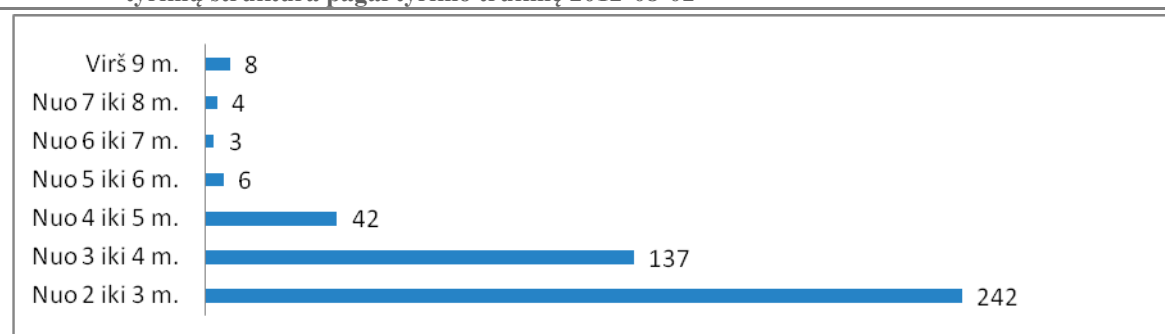
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR duomenis

Kokia ilgiausia ikiteisminio tyrimo trukmė, nustatyti pagal NVŽR duomenis nėra galimybės, nes visi tyrimai, nepriklausomai nuo to, ar jų trukmė 2,5 metų, ar 8 metai, nurodomi kaip baigti virš 2 metų. 2011 m. tyrimų, baigtų tirti per daugiau kaip 2 metus, buvo 2,3 tūkst. ir tai sudarė 5 proc. visų baigtų ikiteisminių tyrimų.

Siekdami nustatyti, ar atliekant ikiteisminius tyrimus laikomasi nustatytų terminų ir kokia faktinė ikiteisminių tyrimų, atliekamų virš 2 metų, trukmė, pasirinkome Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariatą (Vilniaus AVPK), atliekantį daugiausiai (apie 33 proc.) visų policijos atliekamų ikiteisminių tyrimų ir Kauno apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyrių, kontroliuojantį ir atliekantį sudėtingus ikiteisminius tyrimus.

Vilniaus AVPK duomenimis 2012 m. rugpjūčio 1 d. buvo atliekamas 10 451 ikiteisminis tyrimas, iš jų 1 852 (18 proc.) buvo atliekama ilgiau nei BPK numatyti ikiteisminių tyrimų terminai. Detaliau analizavome ikiteisminius tyrimus, kurių trukmė viršijo 2 metus. Tokių, atliekamų ilgiau nei 2 m., ikiteisminių tyrimų buvo 442. Iš jų 242 (55 proc.) buvo atliekami nuo 2 iki 3 metų (žr. 4 pav.).

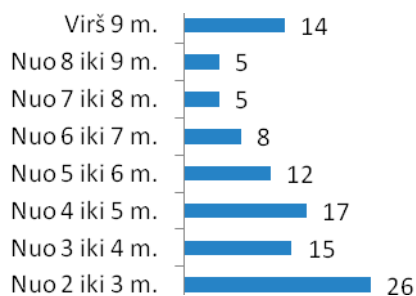
4 pav. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato atliekamų ilgiau nei 2 m. ikiteisminių tyrimų struktūra pagal tyrimo trukmę 2012-08-01

Šaltinis – Valstybės kontrolė Vilniaus AVPK duomenimis

Kauno apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokurorai 2012 m. gegužės 1 d. atliko ir kontroliavo 213 ikiteisminių tyrimų, iš jų 147 (69 proc.) buvo atliekami ilgiau nei BPK numatyti ikiteisminių tyrimų terminai. Ilgiau nei 2 m., ikiteisminių tyrimų buvo 102, iš jų 25 proc. buvo atliekami nuo 2 iki 3 metų, 15 proc. nuo 3 iki 4 m. (žr. 5 pav.).

5 pav. Kauno apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų tyrimo skyriaus kontroliuojamų ir atliekamų ilgiau nei 2 m. ikiteisminių tyrimų struktūra pagal tyrimo trukmę 2012-05-01

Šaltinis – Valstybės kontrolė Kauno apygardos prokuratūros duomenimis

Prokuratūra nekaupia informacijos apie teismuose gautus skundus dėl ikiteisminio tyrimo vilkinimo ir jų nagrinėjimo rezultatų (pagal BPK 215 str.). Pagal Nacionalinės teismų administracijos duomenis tokių skundų kasmet gaunama apie 150 ir iš jų patenkinama apie 4,5 proc.

Prokuratūra turėtų užtikrinti, kad būtų kaupiama informacija, kaip vykdomos įstatymo nuostatos dėl ikiteisminio tyrimo terminų laikymosi. Tai padėtų efektyviau vykdyti ikiteisminių tyrimų terminų kontrolę ir tobulinti ikiteisminio tyrimo procesą.

Siekdami nustatyti, kodėl ne visi ikiteisminiai tyrimai atliekami nustatytais terminais, analizavome terminų pratęsimo priežastis.

1.2. Nesiimama veiksmingų priemonių ikiteisminių tyrimų trukmę ilginančioms priežastims šalinti

Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje 2012 m. rugpjūčio 1 d. buvo atliekama 815 ikiteisminių tyrimų, iš jų 151 ikiteisminis tyrimas (18,5 proc.) atliekamas ilgiau nei 2 metus. Analizei pasirinkome 100 skyriaus atliekamų ikiteisminių tyrimų. Nustatyta, kad ikiteisminių tyrimų terminai pratęsimi kas du ar tris mėnesius. 36 proc. ikiteisminių tyrimų terminai buvo pratęsimi nuo 1 iki 5 kartų, 11 proc. – nuo 11 iki 15 kartų, o daugiau nei pusėje (53 proc.) ikiteisminių tyrimų - nuo 6 iki 10 kartų.

Dažniausios nurodytos pratęsimų priežastys – ekspertizės ar objektų tyrimo atlikimas, teisinės pagalbos prašymų vykdymas, asmenų paieška, ieškoma dokumentų ar nustatinėjami liudytojai:

- 98 proc. iš mūsų analizuotų ikiteisminių tyrimų buvo paskirti ekspertiniai tyrimai (ekspertizės, objektų apžiūros, ūkinės finansinės veiklos tyrimai). Dažniausiai ekspertinius tyrimus atlikti buvo pavedama Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centrui, Lietuvos teismo ekspertizės centrui ir FNNT. Nustatyta, kad daugiau nei trečdalis (36 proc.) ekspertinių tyrimų išvadų yra gaunamos ne anksčiau kaip po 6 mėn. nuo tyrimo paskyrimo dienos, o 12 proc. po ilgiau nei 1 metų. Mūsų analizuotose ikiteisminiuose tyrimuose daugiausiai buvo skirta ūkinės-finansinės veiklos (ekonominių) (40 proc.), rašysenos (24 proc.) ir pinigų (19 proc.) ekspertinių tyrimų. Nustatyta, kad tyrimai dažniausiai nėra atliekami tuoj pat, priėmus sprendimą juos atlikti ir pateikus reikiamus objektus. FNNT atliekamų ūkinės-finansinės veiklos (ekonominių) tyrimų eilės 2012 metais yra 2,5 mėn., tyrimo atlikimas vidutiniškai trunka apie 1,5 mėn. Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre (KTC) ir Lietuvos teismo ekspertizės centre (LTEC) ilgiausios eilės yra informacinių technologijų tyrimams (KTC - 30 mėnesių, LTEC - 24 mėnesiai) ir ekonominiams tyrimams (KTC ir LTEC - 12 mėnesių), kitoms ekspertizėms eilės trumpesnės (žr. 2 priedą). Ekspertinių tyrimų atlikimo problemas nagrinėjo ir Ministro Pirmininko 2010-01-28 potvarkiu¹² sudaryta darbo grupė, tačiau situacija iš esmės 2012 m. nepasikeitė. Policijos departamento teigimu, prognozuojama, kad poreikis atlikti informacinių technologijų tyrimus ir toliau kasmet didės, o siekiant sutrumpinti KTC atliekamų ekspertizė trukmę, reikėtų įsteigti 16 specialistų pareigybių, tačiau jų finansavimui Policijos departamentas skirti lėšų neturi galimybių.
- Teisinės pagalbos prašymai užsienio valstybėms dažniausiai yra susiję su liudytojų apklausomis ir kitų įrodymų rinkimu, įtariamųjų nustatymu. Iš analizuotų Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje ikiteisminių tyrimų 11 proc. buvo išsiųsti teisinės pagalbos prašymai į užsienio valstybes. Mažiau nei į pusę jų atsakymai yra gauti. Teisinės pagalbos prašymų vykdymas truko nuo 6 mėn. iki 15 mėnesių. Į likusius teisinės pagalbos prašymus atsakymai dar nebuvo gauti, nors nuo jų išsiuntimo praėjo nuo 6 mėn. iki 3 metų. Priminimai dėl teisinės pagalbos prašymų, analizuotuose ikiteisminiuose tyrimuose, išsiunčiami vidutiniškai kas 6 mėn. Teisinės pagalbos prašymų įvykdymo terminai nėra įtvirtinti nei viename teisės akte dėl teisinės pagalbos teikimo, vykdančioji valstybė juos vykdo savo nuožiūra. Įvykdymo terminus tiesiogiai lemia šalies, į kurią kreipiamasi, nustatytas teisinės pagalbos užtikrinimo mechanizmas.
- asmenų paieška, dokumentų ieškojimas ar liudytojų nustatinėjimas - procesiniai ir operatyvinės veiklos (nuo 2012 m. spalio mėn. kriminalinės žvalgybos) veiksmai, kurių pagrįstumo ir teisėtumo audito metu nevertinome, nes Prokuratūros įstatyme nustatyta, kad prokurorų

¹² Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2010-01-28 potvarkis Nr. 33 „Dėl darbo grupės sudarymo“

proceso veiklą kontroliuoja aukštesnysis prokuroras ir teismas¹³, tačiau atkreipėme dėmesį, kad dažniausiai ikiteisminiai tyrimai nutraukiami, kai nenustatomi nusikaltimą padarę asmenys.

Jei ikiteisminis tyrimas nebaigiamas iki tol, kol sueina Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nustatyti baudžiamosios atsakomybės senaties terminai, jis turi būti nutraukiamas. Priklausomai nuo nusikalstamos veikos senaties terminai yra nuo trijų metų (kai buvo padarytas baudžiamasis nusižengimas) iki 30 metų (kai buvo padarytas nusikaltimas, susijęs su tyčiniu kito žmogaus gyvybės atėmimu)¹⁴.

Pagal NVŽR duomenis 2008-2011 m. daugiau nei 50 proc. baigtų¹⁵ ikiteisminių tyrimų buvo nutraukti įvairiais pagrindais. 2011 m. suėjus senaties terminui nutraukti ikiteisminiai tyrimai sudarė daugiau nei 30 proc. visų nutrauktų tyrimų. Iš jų 278 ikiteisminiai tyrimai (apie 2 proc.) buvo nutraukti, suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, esant įtariamajam, o 12570 (apie 28 proc.) - kai kaltas asmuo nenustatomas, t.y. nesant įtariamojo.

Ikiteisminių tyrimų, nutrauktų suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, kasmet daugėja (1 lentelė). Viena iš priežasčių – nepakankama ikiteisminių tyrimų atlikimo kontrolė. Kaip paaiškino Generalinė prokuratūra ir Policijos departamentas, policijos įstaigų archyvuose susikauptė daug sustabdytų ikiteisminių tyrimų, kuriuose senaties terminai suėjo ankstesniais metais, todėl policijos įstaigos vadovai ragino perduoti prokuratūrai nutraukti kiek įmanoma didesnę kiekį sustabdytų ikiteisminių tyrimų.

1 lentelė. Ikiteisminių tyrimų, nutrauktų suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, skaičius 2008-2011 m. ir 2012 m. 1 pusmetį

Metai	Nutraukti dėl senaties esant įtariamajam	Nutraukti dėl senaties esant įtariamajam nuo visų nutrauktų dėl senaties, procentais	Nutraukti dėl senaties nesant įtariamojo	Iš viso nutraukta dėl senaties
2008	148	5	2819	2967
2009	144	2,5	5528	5672
2010	161	2,8	5523	5684
2011	278	2,2	12570	12848
2012 m. 1- as pusmetis	59	0,7	8035	8094

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR duomenis

Ikiteisminių tyrimų trukmę ilginančios priežastys ir nutrauktų ikiteisminių tyrimų suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams, skaičiaus didėjimas rodo problemines ikiteisminio proceso sritis, kurios turėtų būti nuolat analizuojamos siekiant tobulinti ikiteisminio tyrimo procesą.

Daug siūlymų dėl ikiteisminio tyrimo proceso tobulinimo yra pateikę Policijos departamentas. Daugumai siūlymų nepritarta, nors, departamento nuomone, svarių argumentų dėl nepritarimo nepateikta. (žr. pavyzdį)

¹³ Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 4 str. 2 d. (2011-06-30 įstatymo Nr. XI-1562 redakcija).

¹⁴ Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (patvirtintas 2000-09-26 įstatymu Nr. VIII-1968), 95 str. 1 d.

¹⁵ Ikiteisminis tyrimas baigiamas tyrimo medžiagą perdavus teismui arba, BPK numatytais pagrindais, jį nutraukus.

Pavyzdys

Policijos departamentas Vidaus reikalų ir Teisingumo ministerijoms pateikė siūlymus keisti padarytos žalos, nuo kurios taikoma baudžiamoji atsakomybė, dydžio ribas, motyvuodamas tuo, kad administracinis procesas yra ženkliai greitesnis ir ekonomiškesnis – iki šiol siūlymų palaikymo nesulaukė.

Departamentas pateikė 20 pasiūlymų tobulinti Baudžiamojo proceso kodeksą, įtvirtinant jame nuostatas, padėsiančias pagreitinti, supaprastinti ir su efektyvinti ikiteisminį tyrimą. Siūlymai buvo perduoti teisingumo ministro įsakymu sudarytam Baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitetui., tačiau daugumai siūlymų nepritarta.

Audito metu Generalinės prokuratūros iniciatyva buvo parengtas atitinkamų BPK straipsnių, reglamentuojančių pagreitintą procesą ir sutrumpintą įrodymų tyrimą, pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas¹⁶. Šiais pakeitimais siekiama optimizuoti ir supaprastinti baudžiamąjį procesą. Taip pat generalinio prokuroro įsakymais:

- sugriežtinta ikiteisminių tyrimų terminų kontrolė¹⁷;
- apibrėžtos prioritetinės ikiteisminių tyrimų kategorijos, kuriose ekspertiniai tyrimai turi būti atliekami skubos tvarka¹⁸;
- įtvirtinti reikalavimai, sudarantys prielaidas efektyviau įgyvendinti baudžiamojo proceso principą per trumpiausią laiką atlikti ikiteisminius tyrimus ir atskleisti nusikalstamas veikas¹⁹.

2. Ar žmogiškieji išteklių tinkami ikiteisminiam tyrimui atlikti?

Ikiteisminio tyrimo efektyvumas didele dalimi priklauso nuo prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų personalo. Turi būti suformuotas personalas, gebantis greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad būtų sudarytos sąlygos išnagrinėti baudžiamąją bylą teisme ir užtikrinti, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas.

Siekdami įvertinti, ar tinkamai formuojami žmogiškieji išteklių, analizavome, kaip nustatomas prokurorų ir tyrėjų poreikis, komplektuojamas personalas, organizuojamas ikiteisminio tyrimo tyrėjų ir prokurorų kvalifikacijos kėlimas.

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-09-05 nutarimas Nr. 1084 Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 71, 75, 82, 120, 121, 126, 132, 139, 167, 179, 183, 218, 219, 233, 236, 261, 273, 279, 285, 286, 317, 319, 407, 426, 427, 428, 429, 432 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir kodekso papildymo 9¹, 131¹, 430¹ straipsniais įstatymo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 64¹ straipsniu įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui.

¹⁷ Generalinio prokuroro 2012-10-05 įsakymas Nr. I-300 „Dėl ikiteisminio tyrimo terminų kontrolės tvarkos aprašo pakeitimo.

¹⁸ Generalinio prokuroro 2012-07-10 įsakymu Nr. I-235 patvirtintos Rekomendacijos dėl užduočių specialistams ir ekspertams skyrimo (nauja redakcija).

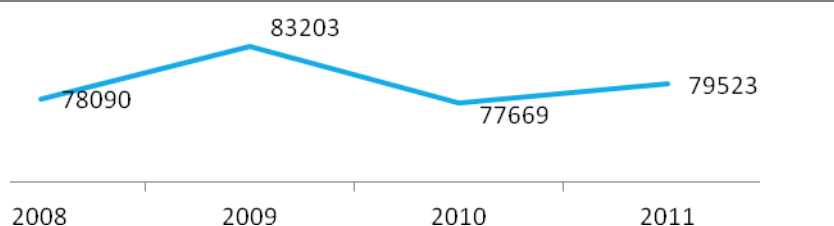
¹⁹ Generalinio prokuroro 2012-07-10 įsakymu Nr. I-318 patvirtintos Rekomendacijos dėl prokurorų specializacijos baudžiamajame procese ir ikiteisminių tyrimų paskirstymo prokurorams (nauja redakcija).

2.1. Nepakankamai pagrįstas prokurorų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų poreikis

Visos įvykdytos nusikalstamos veikos turi būti iširtos kaip įmanoma greičiau. Todėl nustatant žmogiškųjų išteklių poreikį ikiteisminiam tyrimui, turėtų būti atsižvelgta į nusikalstamumo rodiklius ir ikiteisminio tyrimo įstaigoms pavestus uždavinius.

Pagal Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenis 2008-2011 m. Lietuvoje buvo užregistruota 318 tūkst. nusikalstamų veikų (6 pav.).

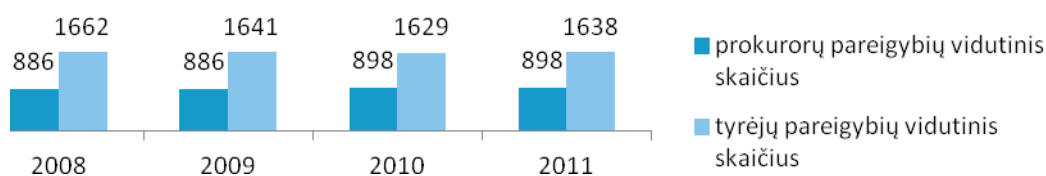
6 pav. 2008-2011 m. užregistruota nusikalstamų veikų

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR duomenis

2009 m. daugiau nei 6 proc. padidėjus nusikalstamų veikų skaičiui, prokurorų pareigybių skaičius išliko tas pats, o tyrėjų pareigybių sumažėjo, jų mažėjo ir 2010 m. Palyginus 2011 m. su 2009 m. prokurorų pareigybių skaičius padidėjo 1,3 proc., o tyrėjų sumažėjo 1,8 proc. T.y. nežiūrint į tai, kad kasmet keitėsi nusikalstamų veikų skaičius, prokurorų ir ikiteisminio tyrimo tyrėjų bendras pareigybių skaičius per šį laikotarpį reikšmingai nesikeitė (7 pav.).

7 pav. Prokurorų ir tyrėjų pareigybių vidutinis skaičius 2008-2011 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal LR Generalinės prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

Nustatyta, kad ikiteisminio tyrimo įstaigose, steigiant ir naikinant tyrėjų pareigybes, ne visuomet atsižvelgiama į nusikalstamumo rodiklius, turinčius įtakos tyrėjų darbo krūviams. Pavyzdžiui, nuo 2011 m. gruodžio 15 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui²⁰, 2011 m. pabaigoje dėl smurto artimoje aplinkoje, policijai padidėjo darbo krūvis – papildomai policijos įstaigos pradėjo apie 5 tūkst. ikiteisminių tyrimų, tačiau pareigybių skaičiaus nepadidino. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje užregistruotų nusikalstamų veikų nuo 2009 m. iki 2011 m. sumažėjo 49 proc., mažėjo ir tyrėjų pareigybių. O Karo policijoje 2011 m. lyginant su 2008 m. užregistruotų nusikalstamų veikų sumažėjo daugiau nei dvigubai, tačiau tyrėjų pareigybių skaičius išliko nepakitęs.

²⁰ Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 2011-05-26 Nr. XI-1425.

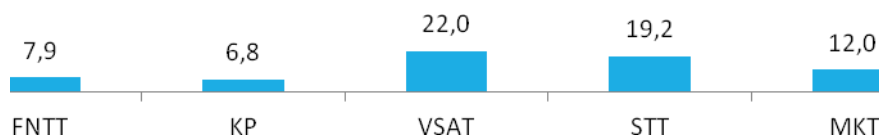
Nuo 2012 m. gegužės mėnesio prokuratūrą sudaro Generalinė prokuratūra ir 5 teritorinės – apygardų prokuratūros (vietoj 56 teritorinių prokuratūrų), kuriose įkurti specializuoti procesiniai skyriai, o apylinkių prokuratūros tapo apygardų prokuratūrų padaliniais. Prokuratūros pertvarka baigta vykdyti 2012-09-10, prokurorų pareigybių skaičius padidėjo iki 922 pareigybių. Vyriausiųjų prokurorų ir jų pavaduotojų, kurie vadovauja ikiteisminius tyrimus kontroliuojantiems prokurorams, pareigybių skaičius sumažintas 50 proc., prokurorų, tiesiogiai vadovujančių ikiteisminiams tyrimams, pareigybių skaičius padidintas 15 proc.

Ikiteisminio tyrimo įstaigose tyrėjų pareigybių skaičius 2012 m. rugsėjo 1 d. sumažėjo 2 proc. ir buvo 1614.

Prokuratūra įstatymais įgaliota organizuoti ikiteisminį tyrimą ir jam vadovauti, kontroliuoti ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiklą baudžiamajame procese (toliau – organizuoti ikiteisminį tyrimą). Tačiau policijos ir specializuotų ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybių poreikis su prokuratūra nederinamas.

Patys prokurorai atlieka apie 2 proc. ikiteisminių tyrimų. Specializuotoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms pavedama tirti apie 4 proc. visų nusikalstamų veikų. STT tiria korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, FNTT - nusikaltimus finansų sistemai, Muitinės kriminalinė tarnyba - nusikaltimus susijusius su muitinės veikla, Karo policija - nusikalstamas veikas padarytas Krašto apsaugos sistemoje, Priešgaisrinės apsaugos departamentas – nusikalstamas veikas susijusias su turto ar objektų naikinimu gaisrais. Joms tirti šiose įstaigose 2011 m. buvo įsteigtos 263 tyrėjų pareigybės, kurios sudaro apie 16 proc. visų ikiteisminio tyrimo tyrėjų pareigybių. Vienai tyrėjo pareigybei 2011 m. vidutiniškai teko 13,6 nusikalstamų veikų (8 pav.).

8 pav. Vienai specializuotų ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjo pareigybei tenkantis nusikalstamų veikų skaičius 2011 m.

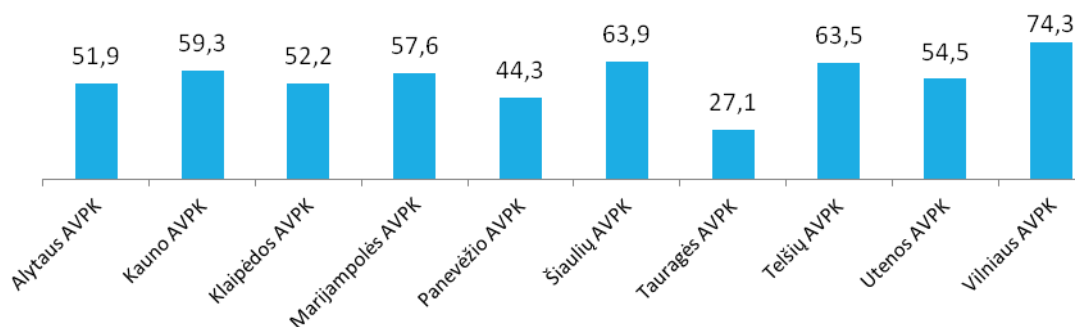

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

Dėl tiriamų nusikalstamų veikų specifikos ir sudėtingumo specializuotų ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybių ir nusikalstamų veikų santykį tarpusavyje lyginti netikslinga.

Policijos įstaigoms pavedama tirti apie 94 proc. visų nusikalstamų veikų. Joms tirti 2011 m. buvo įsteigtos 1374 tyrėjų pareigybės. Šios pareigybės sudaro apie 84 proc. visų ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybių. Apskričių vyriausiesiems policijos komisariatams (toliau – AVPK) tenka tirti panašaus sudėtingumo nusikalstamas veikas, todėl galimas joms tenkančių krūvių tarpusavyje palyginimas. Vienai pareigybei 2011 m. vidutiniškai teko 54,9 nusikalstamos veikos (9 pav.).

9 pav. Vienai policijos tyrėjo pareigybei tenkantis nusikalstamų veikų skaičius 2011 m.

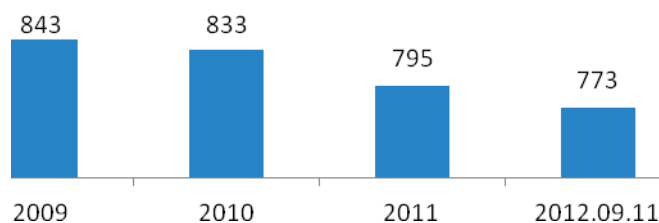
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR ir policijos duomenis

Daugiausiai nusikalstamų veikų pareigybei 2011 m. teko Vilniaus (74,3), mažiausiai – Tauragės (27,1) apskrityje. Analogiška situacija buvo ir 2009-2010 metais (žr. 3 priedą).

Siekiant, kad visos įvykdytos nusikalstamos veikos būtų iširtos kaip įmanoma greičiau, nustatant prokurorų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybių poreikį, turėtų būti atsižvelgiama ir į nusikalstamų veikų pokyčius.

2.2. Daugėja laisvų prokurorų ir tyrėjų pareigybių

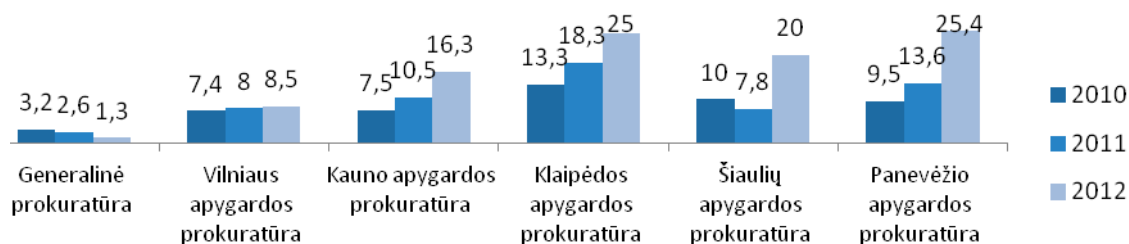
Užimtų prokuroro pareigybių skaičius kasmet mažėjo (žr. 10 pav.)

10 pav. Užimtų prokuroro pareigybių skaičiaus pokytis 2008-2012 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal LR Generalinės prokuratūros duomenis

2011 m. buvo neužimta 10,3 proc. prokurorų pareigybių. 2012 m. rugsėjo 11 d. laisvų prokurorų pareigybių buvo 149 (16,2 proc.), iš jų vyriausiųjų prokurorų ir jų pavaduotojų – 5 pareigybės, o prokurorų – 144 pareigybės. Daugiausiai laisvų pareigybių buvo apygardų prokuratūrose, jų skaičius nuo 2010 m. nuolat didėjo. Pavyzdžiui, Panevėžio apygardos prokuratūroje laisvos prokurorų pareigybės sudarė 25,4 proc., Klaipėdos apygardos prokuratūroje - 25 proc. Mažiausiai laisvų prokurorų pareigybių buvo Generalinėje prokuratūroje – 1,3 proc. (žr. 11 pav.). Tokia didelė laisvų prokurorų pareigybių dalis didina prokurorų darbo krūvį, tačiau 2012 m. rugsėjo – spalio mėnesį Generalinė prokuratūra paskelbė tik vieną atranką į laisvas pareigybes - į Kauno apygardos prokuratūros specializuoto skyriaus prokuroro pareigas.

11 pav. Laisvų prokurorų pareigybių procentas 2010-2012-09-11

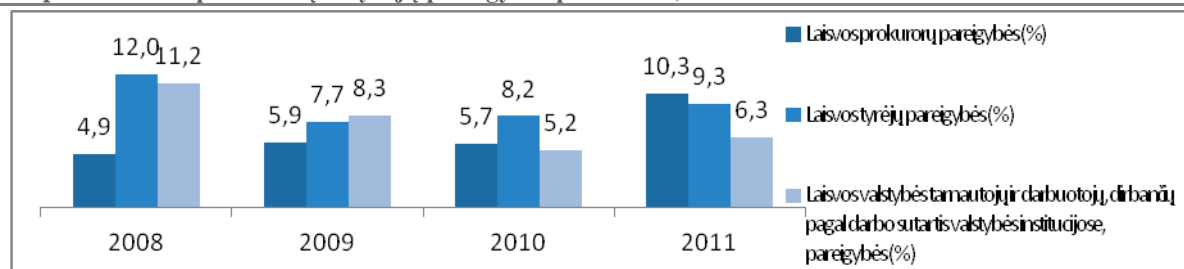

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal LR Generalinės prokuratūros duomenis

2011 m. buvo neužimta 9,3 proc. tyrėjų pareigybių. Daugiausia laisvų ikiteisminio tyrimo tyrėjų pareigybių 2011 m. buvo FNTT (24,9 proc.) ir STT (12,0 proc.). Didžiausioje ikiteisminio tyrimo įstaigoje - policijoje buvo 6 proc. laisvų tyrėjų pareigybių. 2012 m. rugsėjo 1 d. laisvų tyrėjų pareigybių dar labiau padidėjo, policijoje iki 8 proc., FNTT iki 36 proc. Ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovų nuomone, dažniausios laisvų pareigybių priežastys yra darbo sudėtingumas, dideli darbo krūviai, nepakankamas tyrėjų aprūpinimas darbo priemonėmis. Iš 80 apklaustų ikiteisminio tyrimo įstaigų (apklausa vykdyta 2011 m. gruodžio – 2012 m. sausio mėnesį), 40 proc. atsakė, kad nėra tinkamai aprūpintos darbui reikalinga įranga. Trūksta spausdintuvų ir kopijavimo aparatų, fotoaparatus, vaizdo kamerų, pasenusi kompiuterinė įranga. Policijos departamentas, sprenddamas įrangos problemas, 2012 m. policijos įstaigoms perdavė 2652 naujus kompiuterius. Vertinant faktinę situaciją, nustatyta, kad 2012 m. balandžio-gegužės mėn. Vilniaus AVPK ir policijos komisariatų tyrėjai įranga buvo aprūpinti pagal nustatytas rekomendacines normas²¹.

Valstybės tarnybos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos skelbia duomenis apie valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis valstybės institucijose, laisvų pareigybių skaičius. Palyginome laisvų prokurorų ir tyrėjų pareigybių dalį su skelbiama valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis valstybės institucijose, laisvų pareigybių dalimi. Nustatėme, kad laisvų tyrėjų ir prokurorų pareigybių dalis 2011 m. trečdaliu viršijo valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis valstybės institucijose, laisvų pareigybių dalį (žr. 12 pav.).

12 pav. Laisvos prokurorų ir tyrėjų pareigybės procentais, 2008-2011 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės tarnybos departamento prie VRM, LR generalinės prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

²¹ Policijos generalinio komisaro 2011-02-21 įsakymas Nr. 5-V-130 „Dėl rekomendacinių Policijos departamento ir kitų policijos įstaigų aprūpinimo inventorių normatyvų ir Rekomendacinių policijos įstaigų aprūpinimo pagrindinėmis techninėmis priemonėmis normų patvirtinimo“

Nesiimant priemonių, mažinančių laisvų prokurorų ir tyrėjų pareigybių skaičių, gali ilgėti ikiteisminių tyrimų trukmė.

2.3. Netolygūs prokurorų ir tyrėjų darbo krūviai

Siekiant išsiaiškinti, ar buvo įvykdyta nusikalstama veika, atliekamas ikiteisminis tyrimas. Dėl kelių nusikalstamų veikų gali būti atliekamas vienas ikiteisminis tyrimas, todėl ikiteisminio tyrimo ir nusikalstamų veikų skaičius skiriasi. Prokurorų ir tyrėjų darbo krūvį lemia ikiteisminių tyrimų skaičius, tiriamų nusikalstamų veikų skaičius, sudėtingumas ir kiti veiksniai. Nei prokuratūra, nei ikiteisminio tyrimo įstaigos nėra nustačiusios rekomenduojamų prokurorų ir tyrėjų darbo krūvių ar jų skaičiavimo metodikos. Vertindami prokurorų ir tyrėjų darbo krūvius, analizavome prokurorams ir tyrėjams tenkantį ikiteisminių tyrimų skaičių.

Prokurorų darbo krūviai

Prokuroras ikiteisminį tyrimą organizuoja, jam vadovauja ir gali nuspręsti pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar jo dalį²². Įvertinus tai, kad prokurorai patys kasmet atlieka tik apie 2 proc. visų ikiteisminių tyrimų, analizuodami prokurorų darbo krūvius analizavome kiek jiems tenka ikiteisminių tyrimų, kuriuos jie organizuoja ir kuriems vadovauja (toliau organizuoja), atskirose prokuratūrose. Apygardų prokuratūros organizuoja ir vadovauja sudėtingesniems ikiteisminiams tyrimams, nei apylinkių prokuratūros, todėl atskirai lyginome šiose prokuratūrose dirbančių prokurorų darbo krūvius.

Pagal Generalinės prokuratūros duomenis 2011 m. gruodžio 31 d. vienam prokurorui teko organizuoti:

- apygardų prokuratūrose vidutiniškai 10 ikiteisminių tyrimų (nuo 6,1 iki 13,8). Vidutinis organizuojamų ikiteisminių tyrimų skaičius skyrėsi daugiau kaip 2 kartus.
- apylinkių prokuratūrose vidutiniškai 74 ikiteisminius tyrimus (nuo 11,0 iki 137,8). Organizuojamų ikiteisminių tyrimų skaičius skyrėsi daugiau kaip 12 kartų.

Detalesnė informacija pateikiama 4 priede.

Generalinės prokuratūros nuomone, pertvarkius prokuratūros struktūrą (2012 m. gegužės mėn.), didėja galimybės suvienodinti prokurorų darbo krūvius.

Palyginę Klaipėdos ir Kauno apygardos prokuratūrų Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokurorų (t.y. analogiškos specializacijos) darbo krūvį 2012 m. balandžio – gegužės mėnesį, nustatėme, kad Klaipėdos apygardos prokuratūros prokurorų krūviai yra 30 proc. didesni, nei Kauno apygardos prokuratūroje.

²² Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, 164 str. 1 d.

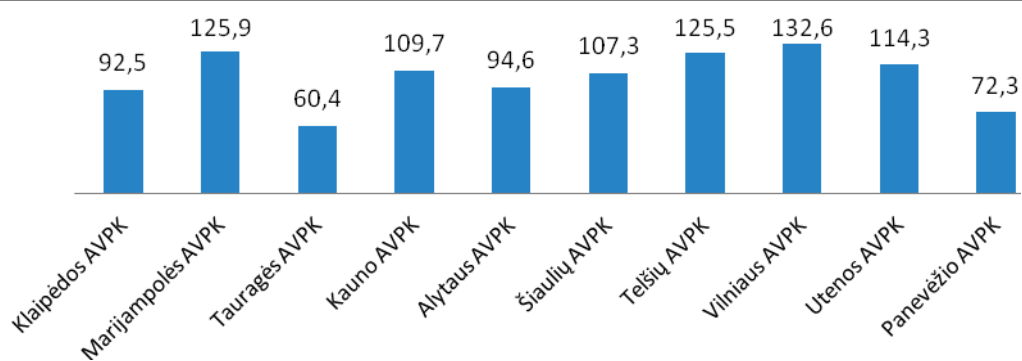
Be to, prokurorų darbo krūvį sudaro ne tik ikiteisminių tyrimų organizavimas ir vadovavimas jiems (tame tarpe proceso dalyvių skundų ir pareiškimų nagrinėjimas, dalyvavimas teisme skiriant kardomasias priemones, sprendžiant kratų ar panašius klausimus), bet taip pat valstybinio kaltinimo palaikymas teisme, civilinių ieškinių pateikimas ir palaikymas ir pan.

Tyrėjų darbo krūviai

Policija atlieka didžiąją dalį visų ikiteisminių tyrimų, todėl analizavome policijos įstaigų tyrėjams tenkančius darbo krūvius.

Pagal tyrėjui per 2011 metus vidutiniškai tenkančių ikiteisminių tyrimų skaičių, daugiausiai tyrimų atlikti teko Vilniaus, Marijampolės ir Telšių AVPK tyrėjams. Mažiausiai – Tauragės ir Panevėžio AVPK tyrėjams (žr. 13 pav.).

13 pav. Vienam policijos tyrėjui tenkantis atlikti ikiteisminių tyrimų skaičius per 2011 metus.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

Policijos įstaigų tyrėjų darbo krūviai skiriasi daugiau kaip 2 kartus. Panaši situacija buvo ir 2009-2010 metais (žr. 5 priedą). Išanalizavus didžiausią atliekamų ikiteisminių tyrimų skaičių atliekančios Vilniaus apskrities VPK teritorinių PK tyrėjų faktinį darbo krūvį 2012 m. rugpjūčio 1 d., nustatyta, kad vienam tyrėjui teko nuo 18 (Ukmergės PK) iki 88 (Elektrėnų PK) ikiteisminių tyrimų.

Jei būtų nustatyti rekomenduojami prokurorų ir tyrėjų darbo krūviai ir vadovaujantis jais steigiamos pareigybės, būtų tolygesni pareigūnų darbo krūviai, sudarytos prielaidos efektyviau atlikti ikiteisminius tyrimus.

2.4. Ne visų prokurorų ir ikiteisminio tyrimo tyrėjų kvalifikacija yra pakankama

Prokuroro ir tyrėjo darbui yra būtinos teisinės žinios, nes jų veikla yra tiesiogiai susijusi su baudžiamosios teisės, baudžiamojo proceso, kriminalistikos žinių taikymu. Teisinis išsilavinimas suteikia teisines žinias ir padeda teisingai taikyti teisės aktus. Prokurorams ikiteisminio tyrimo darbo patirtis padėtų geriau vadovauti ir kontroliuoti ikiteisminius tyrimus.

Ne visi prokurorai turi ikiteisminio tyrimo darbo patirties

Pagal Prokuratūros įstatymą asmuo, priimamas į tarnybą prokuratūroje ir paskiriamas į prokuroro pareigas, privalo turėti aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą ir išlaikyti pretendentų į prokurorus egzaminą bei turėti Atrankos komisijos teikimą²³. 3 metų teisinio darbo stažo reikalavimas buvo įvardintas pareigybės aprašymuose, o nuo 2012-01-01 nustatytas ir įstatyme²⁴.

Nustatyta, kad visi prokurorai yra įgiję aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Visi 80 į prokurorų pareigas 2008-2010 m. priimti asmenys turėjo 3 metų teisinio darbo stažą, o 44 iš jų neturėjo ikiteisminio tyrimo darbo patirties. Teisėjų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovų nuomone, prokurorų praktinė patirtis ne visada yra pakankama ikiteisminių tyrimų organizavimui.

Teismų administracija 2011 m. informuodama Teisėjų tarybą apie prokurorų atstovavimą teismuose nurodė prokurorų darbo trūkumus²⁵, tarp kurių paminėti „<...>, teismams perduodamos baudžiamosios bylos, kuriose ikiteisminis tyrimas atliktas neišsamiai, kaltinamojo kaltė grindžiama vien jo prisipažinimu“, „nesudėtingose bylose ikiteisminis tyrimas kartais trunka nepateisinamai ilgai“, „pareiškimai dėl teismo baudžiamojo įsakymo teismams kartais pateikiami visai be motyvų, nepagrįsti įrodymais“, „prašoma užbaigti procesą teismo baudžiamuoju įsakymu, neišsprendus nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo klausimo, o civilinį ieškinį prašoma nagrinėti civilinio proceso tvarka“.

Nurodytus trūkumus galėjo įtakoti prokurorų darbo patirties stoka. Jei į pareigas būtų priimami tik ikiteisminio tyrimo darbo patirties turintys asmenys, galimai mažėtų prokurorų darbo trūkumų.

Ne visi tyrėjai turi teisinį išsilavinimą

Teisėjų taryba 2011 m. informuodama Policijos departamentą prie VRM apie tyrėjų kvalifikaciją²⁶ pažymėjo, kad ikiteisminio tyrimo kokybei ir operatyvumui neigiamos įtakos turi menkos ikiteisminio tyrimo tyrėjų bendrosios baudžiamosios teisės ir baudžiamojo bei civilinio proceso teisės žinios. Teisėjų nuomone, policijos sistemos ikiteisminio tyrimo tyrėjams trūksta teorinių žinių ir praktinių įgūdžių įrodinėjimo procese, todėl ne visi tyrėjai sugeba tinkamai kvalifikuoti nusikalstamą veiką ir nustatyti faktines aplinkybes. Taip pat nurodyta, kad: „<...> Tyrėjų surašomų procesinių dokumentų turinys dažnai neatitinka įstatymo reikalavimų <...>“, „Dažnos techninės ir procesinės klaidos, renkant ir fiksuojant įrodymus ikiteisminio tyrimo procesiniuose dokumentuose“, <...> ir t. t. Tyrėjų kvalifikacijos trūkumus dar 2006 m. įvardijo

²³ Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 25 str. 1 d. (2008-07-01 įstatymo Nr. X-1661 redakcija).

²⁴ Ten pat, 25 str. 1 d. (2011-06-30 įstatymo Nr. XI-1562 redakcija).

²⁵ Nacionalinės teismų administracijos 2011-08-22 raštas Nr. 4R-1263-(1.17) „Dėl prokurorų atstovavimo teismuose“ Teisėjų tarybai

²⁶ Teisėjų tarybos 2011-04-27 raštas Nr. 36P-173-(7.1.10) „Dėl tyrėjų kvalifikacijos“ Policijos departamentui prie VRM

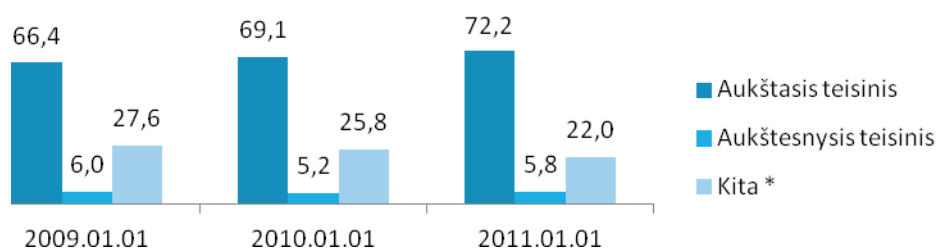
Ministro Pirmininko sudaryta darbo grupė²⁷. Tačiau praėjus daugiau kaip 5 metams tenka konstatuoti, kad ši problema išlieka.

Skirtingai nei prokurorams, tyrėjų pareigybei užimti teisės aktai nenustato reikalavimo turėti aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Tyrėjams, dirbantiems policijoje taikomi Vidaus tarnybos statute nustatyti reikalavimai. Pagal šį statutą, asmuo, pretenduojantis į vidaus tarnybą, turi turėti ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą ir būti baigęs vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą ar kitą švietimo įstaigą arba vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursų²⁸. Pagal pareigybių aprašymus aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą reikalaujama turėti tik A lygio pareigybėms užimti, tačiau nenurodyta, kad šis išsilavinimas turėtų būti teisinis. Analizuojant ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybių lygius ir kategorijas nustatyta, kad policijoje 2012-09-01 tyrėjų A lygio (nuo 8 iki 13 kategorijos) pareigybių buvo 59 proc.²⁹, o B lygio (7 kategorijos) 41 proc.³⁰. T.y. B lygio pareigybės sudaro beveik pusę policijos įstaigų tyrėjų pareigybių, šiose pareigybėse gali dirbti asmenys neturintys aukštojo išsilavinimo.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statute nustatyta, kad tarnybos pareigūnais gali būti skiriami asmenys, turintys išsilavinimą, būtiną skiriamoms pareigoms pagal Valstybės tarnybos įstatymo reikalavimus³¹. Tyrėjų pareigybės yra A lygio, visi tyrėjai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

Nustatyta, kad visose ikiteisminio tyrimo įstaigose 2011 m. buvo daugiau kaip penktadalis tyrėjų, neturinčių teisinio išsilavinimo (žr. 14 pav.).

14 pav. Ikiteisminio tyrimo tyrėjų išsilavinimas 2009-2011 metais (proc.)

* Aukštasis neteisinis, aukštesnysis neteisinis, profesinis, vidurinis išsilavinimas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

Tyrėjais dirba asmenys, turintys įvairų išsilavinimą: pedagoginį, filologinį, kūno kultūros ir kt. Tik mažiau nei pusėje ikiteisminio tyrimo įstaigų, tyrėjų pareigybių aprašymuose nustatytas reikalavimas turėti teisinį išsilavinimą, todėl tyrėjų, neturinčių teisinio išsilavinimo, skaičius ateityje gali didėti.

²⁷ Sudaryta Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2006-09-04 potvarkiu Nr. 259

²⁸ Vidaus tarnybos statuto, patvirtinto 2003-04-29 įstatymu Nr. IX-1538, 6 str. 1 d. 3 p.

²⁹ A lygio - pareigybės kurioms būtinas aukštasis universitetinis arba jam prilygintas išsilavinimas.

³⁰ B lygio – pareigybės, kurioms būtinas ne žemesnis kaip aukštasis neuniversitetinis išsilavinimas arba aukštesnysis išsilavinimas, arba iki 1995 metų įgytas specialusis vidurinis išsilavinimas.

³¹ Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statutas (patvirtintas 2003-04-01 įstatymu Nr. IX-1409), 2 str. 3 d.

Beveik pusė iš 298 apklausoje dalyvavusių prokurorų nurodė, kad dėl nepakankamos tyrėjų kvalifikacijos patys atlieka kai kuriuos procesinius veiksmus, kuriuos turėtų atlikti tyrėjas. Todėl didėja prokurorų darbo krūvis ir trumpėja laikas, kuris galėtų būti skiriamas ikiteisminio tyrimo kontrolės ir koordinavimo funkcijoms atlikti. Prokurorai nedalyvauja tyrėjų atrankos procese, nors 62 procentai apklaustų prokurorų mano, kad jų dalyvavimas tyrėjų atrankos procese būtų naudingas.

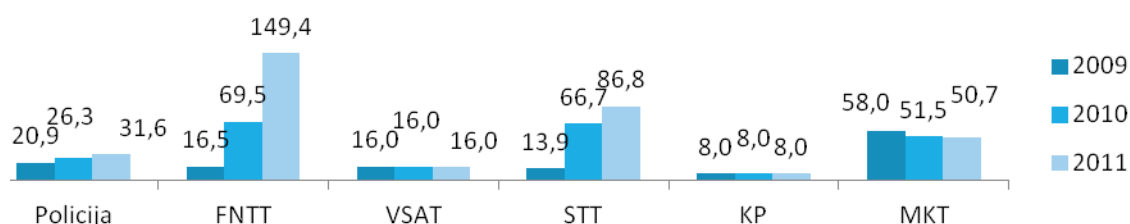
Tinkamai kvalifikuoti nusikalstamą veiklą ir nustatyti faktines aplinkybes padėtų, jei į tyrėjo pareigas būtų priimami tik aukštąjį teisinį išsilavinimą turintys asmenys.

Tobulintinas prokurorų ir tyrėjų kvalifikacijos tobulinimo organizavimas

Prokurorai ir tyrėjai tobulina kvalifikaciją atskirai. Ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjai kvalifikaciją tobulina Lietuvos policijos mokykloje, Pasieniečių mokykloje, Muitinės mokymo centre. Policijos įstaigų tyrėjų kvalifikacijos kėlimo tvarka yra reglamentuota Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro patvirtintomis Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų kvalifikacijos kėlimo taisyklėmis³². Pareigūnas per vienerius tarnybos metus privalo tobulinti kvalifikaciją ne mažiau kaip 8 akademinės valandas tarnybos laiku. Vidaus reikalų statutinės įstaigos rengia pusmetinius arba metinius pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo planus, kuriuos tvirtina įstaigų vadovai. Policijos departamentas informavo, kad atsižvelgiant į Teisėjų tarybos 2011-04-27 rašte paminėtus ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacijos trūkumus, Lietuvos policijos mokykloje buvo peržiūrėtos kvalifikacijos tobulinimo programos ir įtraukta papildomai 12 temų.

Teisėjų ir prokurorų vertinimu, tyrėjų kvalifikacija išlieka nepakankama, nors vidutinis mokymo valandų, tenkančių vienam tyrėjui, skaičius daugelyje ikiteisminio tyrimo įstaigų didėja (15 pav.).

15 pav. Vienam tyrėjui tenkantis vidutinis mokymo valandų skaičius 2009-2011 m.

Šaltinis - Valstybės kontrolė pagal ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis

Generalinė prokuratūra teisės aktais nėra įpareigota organizuoti tyrėjų mokymus. Tačiau Lietuvos policijos mokyklos organizuotuose mokymuose prokurorai dalyvauja kaip lektoriai. Vienas iš būdų tobulinti mokymo organizavimą būtų prokurorų pasitelkimas nustatant tyrėjų kvalifikacijos tobulinimo poreikį ir rengiant mokymo programas. Visi ikiteisminio tyrimo

³² Patvirtintos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-09-15 įsakymu Nr. 1V-334 "Dėl vidaus tarnybos sistemos pareigūnų kvalifikacijos kėlimo taisyklių patvirtinimo"

subjektai – tyrėjai, prokurorai ir teisėjai – turėtų vienodai taikyti teisės aktus ir formuoti bendrą ikiteisminio tyrimo atlikimo praktiką. Prokurorai kartu su teisėjais dalyvauja Nacionalinės teismų administracijos Mokymo centro ir Generalinės prokuratūros organizuojamuose mokymuose. Tyrėjai šiuose mokymuose dalyvauja labai retai. Nacionalinės teismų administracijos Mokymo centro 2011 m. organizuotuose dviejuose seminaruose dalyvavo 38 ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnai, iš jų 25 – turtinių nusikalstamų veikų tyrimo ir turto išieškojimo, 13 – korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo mokymuose. Nacionalinės teismų administracijos nuomone, galėtų būti svarstoma galimybė organizuoti bendrus teisėjų, prokurorų ir tyrėjų mokymus. Tokių mokymų organizavimas ir koordinavimas, Nacionalinės teismų administracijos nuomone, turėtų būti pavestas Generalinei prokuratūrai (ir) arba Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos.

Gerosios praktikos pavyzdys

2012 metams Generalinis prokuroras patvirtino mokymo programą visiems ikiteisminio tyrimo subjektams – ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokurorų ir teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą „Turtinių nusikalstamų veikų tyrimo ir turto išieškojimo programa“.

Didėjant mokymų skaičiui, tyrėjų kvalifikacija išlieka nepakankama. Tai rodo mokymų organizavimo trūkumus. Ikiteisminio tyrimo įstaigos su prokuratūra nederina tyrėjų mokymo poreikio, nepakankamai yra parengta visiems ikiteisminio tyrimo subjektams bendrų mokymo programų, todėl neužtikrinama galimybė kokybiškiau organizuoti ir atlikti ikiteisminį tyrimą. Jei būtų parengta daugiau prokurorams, teisėjams ir tyrėjams bendrų mokymo programų, visi ikiteisminio tyrimo subjektai galėtų formuoti vieningą ikiteisminio tyrimo atlikimo praktiką.

3. Kaip vykdoma duomenų apie ikiteisminius tyrimus apskaita ir atsiskaitoma už ikiteisminių tyrimų rezultatus?

Tam, kad prokuratūra galėtų tinkamai organizuoti ikiteisminį tyrimą, jam vadovauti ir kontroliuoti ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiklą baudžiamajame procese, būtina turėti ir valdyti išsamią informaciją apie ikiteisminius tyrimus.

Prokuratūra ir ikiteisminio tyrimo įstaigos, atsiskaitydamos už metinius rezultatus turėtų pateikti duomenis, apibūdinančius Baudžiamojo proceso kodekso įpareigojimo - per kuo trumpiausią laiką atlikti tyrimą ir atskleisti nusikalstamą veiką – vykdymo rezultatus. Audito metu analizavome, kaip apskaitomi ikiteisminio tyrimo duomenys ir atsiskaitoma už ikiteisminio tyrimo rezultatus.

3.1. Netinkamai vykdoma duomenų apie ikiteisminius tyrimus apskaita

Siekiant priimti teisingus sprendimus dėl vadovaujamos veiklos ir tinkamai vykdyti ikiteisminio tyrimo kontrolę, būtina disponuoti pakankama ir tinkama informacija.

Duomenys apie visus ikiteisminius tyrimus, jų rezultatus kaupiami ir tvarkomi Nusikalstamų veikų žinybiniame registre (NVŽR). Pagal šio registro duomenis Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM rengia statistines ataskaitas apie nusikalstamumo rodiklius, nusikalstamų veikų ištyrimą. Statistinėse ataskaitose nėra duomenų apie tai, kaip atliekamas nusikalstamų veikų tyrimas pagal BPK nustatytus terminus (per 3, 6, 9 mėnesius), nes kaip minėta (1.1 skyriuje), neatsižvelgiant į Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimus, tokių duomenų NVŽR nekaupiami. Registro duomenys ir registro informacija laikomi teisingais tol, kol jie nenuginčyti Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Europos Sąjungos teisės aktuose nustatyta tvarka.³³ Vadovaujančioji NVŽR tvarkymo įstaiga yra Vidaus reikalų ministerija. Užtikrinti registro veiklą pavesta Informatikos ir ryšių departamentui prie VRM (toliau IRD). Duomenis registrui teikia ikiteisminio tyrimo įstaigos ir prokuratūra. Policijos įstaigos ir VSAT pačios įrašo duomenis į registrą. Kitos ikiteisminio tyrimo įstaigos ir prokuratūra neturi prieigos prie NVŽR, todėl pildo statistines korteles ir jas teikia Informatikos ir ryšių departamentui arba policijos įstaigoms, kurios įrašo gautus duomenis į registrą.

Siekdami nustatyti, ar operatyviai duomenys įrašomi į registrą, peržiūrėjome Generalinės prokuratūros, Vilniaus apygardos prokuratūros ir Vilniaus miesto apylinkės prokuratūros per 2011 m. gruodžio mėnesį Informatikos ir ryšių departamentui prie VRM atsiųstas statistines korteles (iš viso 309 ikiteisminių tyrimų statistinės kortelės). Pagal Nusikalstamų veikų žinybinio registro nuostatų reikalavimus statistinės kortelės turi būti užpildomos nedelsiant pradėjus ikiteisminį tyrimą ir per 3 darbo dienas pateikiamos Informatikos ir ryšių departamentui ar apskričių vyriausiesiems policijos komisariatams³⁴.

Nustatyta, kad statistinės kortelės užpildytos tą pačią arba sekančią dieną nuo tyrimo pradžios, o pateiktos Informatikos ir ryšių departamentui per apie 7 kartus ilgesnį laikotarpį nei nurodyta Nusikalstamų veikų žinybinio registro nuostatuose (iš jų 14 proc. - praėjus daugiau nei mėnesiui nuo ikiteisminio tyrimo pradžios, 26 proc. – per 21-30 dienų). Audito metu peržiūrėtų statistinių kortelių duomenys iš statistinės kortelės į NVŽR buvo įrašyti operatyviai - jų gavimo dieną.

³³ Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, 2011-12-15 Nr. XI-1807, 15 str. 5 d.

³⁴ Nusikalstamų veikų žinybinio registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006-01-26 įsakymu Nr. 1V-36, 19-20 p., 21-23 p. (2009-05-15 įsakymo Nr. 1V-199 redakcija).

Duomenys apie nusikalstamas veikas ir jų tyrimą pateikiami statistinėse ataskaitose kas mėnesį, todėl statistinių kortelių pateikimas tokiais terminais gali neatspindėti objektyvios nusikalstamų veikų tyrimo situacijos.

Duomenis apie ikiteisminius tyrimus Informacinėje prokuratūros sistemoje taip pat kaupia ir prokuratūra. Generalinė prokuratūra iki 2012 m. sausio mėn. rinko ir kaupė³⁵ statistinius duomenis apie prokuratūrų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų atliekamus ikiteisminius tyrimus ir jų rezultatus. Dalis kaupiamų duomenų yra analogiški kaip ir NVŽR.

Duomenys apie visus teismams perduotus ikiteisminius tyrimus ir kita teismams teikiama informacija kaupiama Lietuvos teismų informacinėje sistemoje LITEKO, kurios valdytojas yra Nacionalinė teismų administracija.

Apie policijos atliekamus tyrimus duomenys kaupiami Policijos registruojamų įvykių registre. Duomenys apie kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų atliekamus tyrimus kaupiami įstaigų informacinėse sistemose.

Nustatyta, kad nėra sąveikos tarp NVŽR ir informacinių sistemų, kuriose kaupiami ikiteisminio tyrimo duomenys, todėl sudėtingiau atliekamas duomenų perdavimas ir naudojimas. NVŽR sąveika su PRĮR yra nepakankama, nes nėra pilnai automatizuotas duomenų apsikeitimas.

Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM 2010-07-01 pradėjo įgyvendinti projektą „Nusikalstamų veikų žinybinio registro tobulinimas pagal kuriamą Europos Sąjungos nusikalstamų veikų klasifikavimo sistemą“. Įgyvendinus projektą numatyta sukurti NVŽR sąsajas su prokuratūros informacine sistema, LITEKO, su PRĮR ir kitomis informacinėmis sistemomis. Šiam projektui skirta 4,26 mln. Lt. Projekto įgyvendinimas numatytas baigti 2013-06-30.

Kadangi duomenys apie visus pradėtus ikiteisminius tyrimus kaupiami Generalinėje prokuratūroje ir NVŽR, juos palyginome. Nustatyta, kad pagal NVŽR duomenis 2011 m. iš viso pradėta beveik 15 tūkst. daugiau ikiteisminių tyrimų nei pagal Generalinės prokuratūros duomenis. Todėl neaišku, kiek iš tiesų buvo pradėta ikiteisminių tyrimų iš viso ir kiek kiekvienoje ikiteisminio tyrimo įstaigoje. Pavyzdžiui, NVŽR duomenimis, STT 2011 m. pradėjo 563 ikiteisminius tyrimus, tačiau LR Generalinės prokuratūros duomenimis 97.

Nesutampa duomenys ir dėl ankstesniais metais pradėtų ikiteisminių tyrimų (2 lentelė).

2 lentelė. Pradėti ikiteisminiai tyrimai iš viso 2008-2011 metais

Duomenų šaltinis \ Metai	2008 m.	2009 m.	2010	2011
NVŽR	97782	101170	95919	96357
GP	85182	86973	81597	81904
Skirtumas	12600	14197	14322	14453
Šaltinis - NVŽR ³⁶ , Generalinė prokuratūra (GP) ³⁷				

³⁵ Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2010-02-02 įsakymas Nr. I-17 „Dėl statistinės ataskaitos apie ikiteisminį tyrimą formos patvirtinimo“ (2010-10-28 įsakymo redakcija Nr. I-143), neteko galios 2011-12-23 įsakymu Nr. I-337 nuo 2012-01-11.

³⁶ Duomenys apie užregistruotus ir baigtus ikiteisminius tyrimus (Forma_F-IIT), žiūrėta 2012-01-18.

³⁷ Statistinės ataskaitos apie ikiteisminį tyrimą.

Palyginę NVŽR, LITEKO ir Generalinėje prokuratūros sukauptus duomenis apie visus ikiteisminius tyrimus, kurie perduoti teismui, nustatėme, kad šie duomenys taip pat skiriasi (3 lentelė).

3 lentelė. Teismui perduoti ir teismo gauti ikiteisminiai tyrimai 2008-2011 m.

2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
NVŽR - 22587	NVŽR - 24741	NVŽR - 25305	NVŽR - 32034
LITEKO - 16472	LITEKO - 17534	LITEKO - 18014	LITEKO - 18128
GP - 15089	GP - 16158	GP - 16479	GP - 16653

Šaltinis - NVŽR³⁸, Generalinė prokuratūra³⁹, LITEKO⁴⁰.

Pagal NVŽR duomenis 2011 m. teismui perduota 15 tūkst. daugiau ikiteisminių tyrimų nei Generalinės prokuratūros duomenimis ir 14 tūkst. daugiau nei nurodyta LITEKO.

Nustatyti duomenų neatitikimai rodo, kad ikiteisminių tyrimų apskaita ne visada tvarkoma tinkamai.

Viena iš priežasčių, dėl kurių gali nesutapti minėti duomenys – ataskaitose naudojamo termino „ikiteisminis tyrimas“ skirtingas vartojimas. Nustatyta, kad IRD rengtose statistinėse ataskaitose „Duomenys apie užregistruotus ir baigtus ikiteisminius tyrimus (Forma F-1IT)“ yra pateikti duomenys apie užregistruotus ir baigtus nusikalstamų veikų ikiteisminius tyrimus. Teismai, prokuratūra ir ikiteisminio tyrimo įstaigos, rengdamos ataskaitas, skaičiuoja ikiteisminius tyrimus (bylas), o ikiteisminio tyrimo metu gali būti tiriama ne viena, o kelios nusikalstamos veikos.

Audito metu generalinio prokuroro pavedimu apygardų prokuratūros atliko duomenų apie pradėtus ikiteisminius tyrimus sutikrinimą. Pagal patikrinimo medžiagą nustatyta, kad Policijos registruojamų įvykių registre informacinė sistema sugeneruoja ir suteikia ikiteisminiams tyrimams numerius, tačiau jie ne visada suteikiami paeiliui, todėl dalis ikiteisminio tyrimo numerių yra nesusiję su realiai atliekamais tyrimais. Tokių neegzistuojančių ikiteisminių tyrimų numerių prokurorai nustatė virš 500.

Policijos generalinio komisaro įsakymu⁴¹ buvo sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta išanalizuoti, kaip organizuojama ikiteisminio tyrimo medžiagų apskaita teritorinėse policijos įstaigose. Darbo grupė nustatė „...“, kad visose teritorinėse policijos įstaigose vadovų įsakymais paskirti atsakingi už tinkamą PRĮR nusikalstamų veikų duomenų įvedimą, išsamumą, tikrumą ir kontrolę pareigūnai (daugiausia tai padalinių vadovai ir vyriausieji tyrėjai), tačiau kontrolės periodiškumas niekur nėra nustatytas, todėl kontrolė vykdoma labai skirtingai. Vieni vadovai tai daro kasdien, kiti kartą per savaitę, tretį kartą per mėnesį, ketvirtį – kartą per pusmetį. Akivaizdu,

³⁸ Duomenys apie užregistruotus ir baigtus ikiteisminius tyrimus (Forma_F-1IT), žiūrėta 2012-01-18

³⁹ Statistinės ataskaitos apie ikiteisminį tyrimą.

⁴⁰ <http://www.teismai.lt/lt/teismai/teismai-statistika/> (2008-2011 m. Baudžiamųjų bylų nagrinėjimo ataskaitos. Bylų procesas (I instancijos teismuose), žiūrėta 2012-06-25

⁴¹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011-12-29 įsakymas Nr. 5-V-1170 „Dėl darbo grupės teisės aktams, reglamentuojantiems ikiteisminio tyrimo medžiagų apskaitą, parengti sudarymo“

kad vykdoma kartą per pusmetį duomenų kontrolė neturi prasmės“. Taip pat buvo pateikta informacija, kad Vilniaus apskrities VPK atliekami ikiteisminiai tyrimai dėl galimų ikiteisminio tyrimo medžiagų dingimo. Audito metu jie dar nebuvo baigti.

Institucijų duomenų nesutapimas su NVŽR duomenimis turi neigiamos įtakos ikiteisminių tyrimų kontrolės vykdymui ir objektyviam atsiskaitymui už ikiteisminio tyrimo rezultatus.

3.2. Nepakankamai informatyviai atsiskaitoma už ikiteisminio tyrimo rezultatus

Prokuratūrai vadovaujantis generalinis prokuroras yra atskaitingas Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Seimui. Seimui atsiskaitoma teikiant metinę prokuratūros veiklos ataskaitą, kuri taip pat skelbiama prokuratūros interneto svetainėje.

Pagal Vyriausybės patvirtiną Strateginio planavimo metodiką⁴², generalinis prokuroras, kaip asignavimų valdytojas, privalo parengti metinę veiklos ataskaitą. Vertindamas metinius veiklos rezultatus, asignavimų valdytojas turi įvertinti strateginio veiklos plano programų (tikslų, uždavinių, priemonių) vykdymą. Papildomų reikalavimų prokuratūros veiklos ataskaitai nenumatyta.

Tam, kad prokuratūra, kaip organizuojanti ikiteisminį tyrimą, jam vadovaujanti ir kontroliuojanti ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiklą baudžiamajame procese institucija, galėtų ataskaitose pateikti apibendrintą informaciją apie viso ikiteisminio tyrimo veiklos rezultatus, prokuratūra ir ikiteisminio tyrimo įstaigos turėtų nustatyti tuos pačius ar panašius ikiteisminio tyrimo tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo vertinimo kriterijus, kurie sudarytų galimybę visapusiškai įvertinti pokytį ikiteisminio tyrimo veikloje per nustatytą laikotarpį.

Nustatyta, kad BPK nurodytas ikiteisminio tyrimo tikslas – per kuo trumpiausią laiką atlikti tyrimą ir atskleisti nusikalstamą veiklą – nenurodytas nei prokuratūros nei kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų, išskyrus STT, strateginiuose veiklos planuose. Šiuose planuose nenumatyti vertinimo kriterijai, kurie suteiktų galimybę įvertinti kiek ikiteisminių tyrimų atliekama BPK nustatytais terminais. Todėl prokuratūros Seimui teikiamoje ataskaitoje tokios informacijos nėra. Be šių duomenų ataskaitos yra nepakankamai informatyvios.

Išanalizavus ir palyginus Generalinės prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų strateginiuose veiklos planuose patvirtintus uždavinių, susijusių su ikiteisminiu tyrimu, vertinimo kriterijus nustatyta, kad vienodų kriterijų, kurie būtų nustatyti visų institucijų strateginiuose veiklos planuose nėra.

Generalinės prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovų susitikimo, įvykusio 2012 m. sausio mėnesį, metu buvo nuspręsta, kad visos ikiteisminio tyrimo įstaigos privalo turėti tokius pat ar panašius nusikalstamų veikų tyrimo vertinimo kriterijus, taip pat prioritетines veiklos sritis.

⁴² Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827.

Siekdami įvertinti, ar prokuratūros ir ikiteisminių tyrimų įstaigų pateikiamose ataskaitose nurodyti teisingi duomenys apie ikiteisminių tyrimų rezultatus, palyginome ataskaitose nurodytas vertinimų kriterijų reikšmes su NVŽR duomenimis. Nustatyta, kad:

- prokuratūros, policijos ir FNTT veiklos ataskaitose pateikiami duomenys sutampa su NVŽR duomenimis.
- STT, VSAT ir muitinės pateikiami veiklos rezultatai nesutampa su NVŽR pateikiamais duomenimis (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Ikitiesminio tyrimo įstaigų 2011 m. veiklos ataskaitose pateiktų duomenų palyginimas su Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenimis

Ikitiesminio tyrimo įstaiga	kriterijus	veiklos ataskaitoje nurodoma	Pagal NVŽR
STT	ikiteisminių tyrimų, baigtų kaltinamojo akto surašymu, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ar pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka, skaičius	45	186
VSAT	Ištirta nusikalstamų veikų proc.	64 proc.	49,6 proc.
Muitinė	Pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius	218	324

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ikiteisminio tyrimo įstaigų 2011 m. veiklos ataskaitas ir NVŽR.

Nustatyti faktai rodo, kad ataskaitose pateikiami ne visuomet patikimi duomenys.

Jei atsiskaitant už ikiteisminio tyrimo rezultatus būtų pateikiama informacija, kokia dalis nusikalstamų veikų ištirta, priežastys, dėl kurių ištirtos ne visos nusikalstamos veikos, kiek nusikalstamų veikų ištirta įstatyme nustatytais terminais, kokios užsitęsusių tyrimų priežastys - būtų sudaryta galimybė numatyti priemones priežastims, trukdančioms efektyviai organizuoti ikiteisminius tyrimus, šalinti ir pateikti informatyvias veiklos ataskaitas.

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Romualdas Čepaitis

Valstybinio audito ataskaitos nuorašai pateikti:

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, 1 egz.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei, 1 egz.

Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, 1 egz.

Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, 1 egz.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito objektas – ikiteisminio tyrimo organizavimas.

Audito subjektai – Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

Audito tikslas – Įvertinti ar sudarytos prielaidos efektyviai organizuoti ikiteisminio tyrimo procesą.

Audituojamas laikotarpis - 2008-2011 m. Ikiteisminių tyrimų analizei naudoti ir 2012 m. duomenys.

Audito metodai: Taikydami dokumentų peržiūros, pokalbių, apklausos (žodžiu ir raštu) metodus, palyginimo (rodiklių) statistinės analizės ir kitas procedūras audito metu informaciją rinkome Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje, Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje, Informatikos ir ryšių departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Karo policijoje, Muitinės kriminalinėje tarnyboje, Nacionalinėje teismų administracijoje.

Nagrinėjome teisės aktus, reglamentuojančius ikiteisminio tyrimo organizavimą, prokurorų ir tyrėjų mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, Lietuvos Konstitucinio Teismo nutarimus ir kt. Audito metu nagrinėjome Generalinės prokuratūros ir institucijų, atliekančių ikiteisminį tyrimą, strateginius veiklos planus, vykdomų programų ir jų priemonių aprašymus, 2008–2010 m. veiklos ataskaitas. Taip pat nagrinėjome Seimo valdybos ir Ministro Pirmininko 2006–2010 m. sudarytų darbo grupių pateiktas išvadas apie ikiteisminio tyrimo Lietuvoje problemas. Ikiteisminio tyrimo duomenų analizei naudojome Nusikalstamų veikų žinybinio registro (NVŽR) duomenys, o nesant atitinkamos informacijos, ar duomenų palyginimui – Generalinės prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų duomenis. Audito metu analizavome ikiteisminių tyrimų atliekamų Vilniaus apskrities VPK NTV Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus, Vilniaus m. 3 PK medžiagas, taip pat rinkome informacija apie tyrimus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos apygardų prokuratūrose.

Darėme prielaidą, kad visi auditui pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. Atlikdami šį auditą mes nenagrinėjome ikiteisminiuose tyrimuose priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo ir kitų procesinių klausimų, susijusių su teismų kompetencija.

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
2 priedas

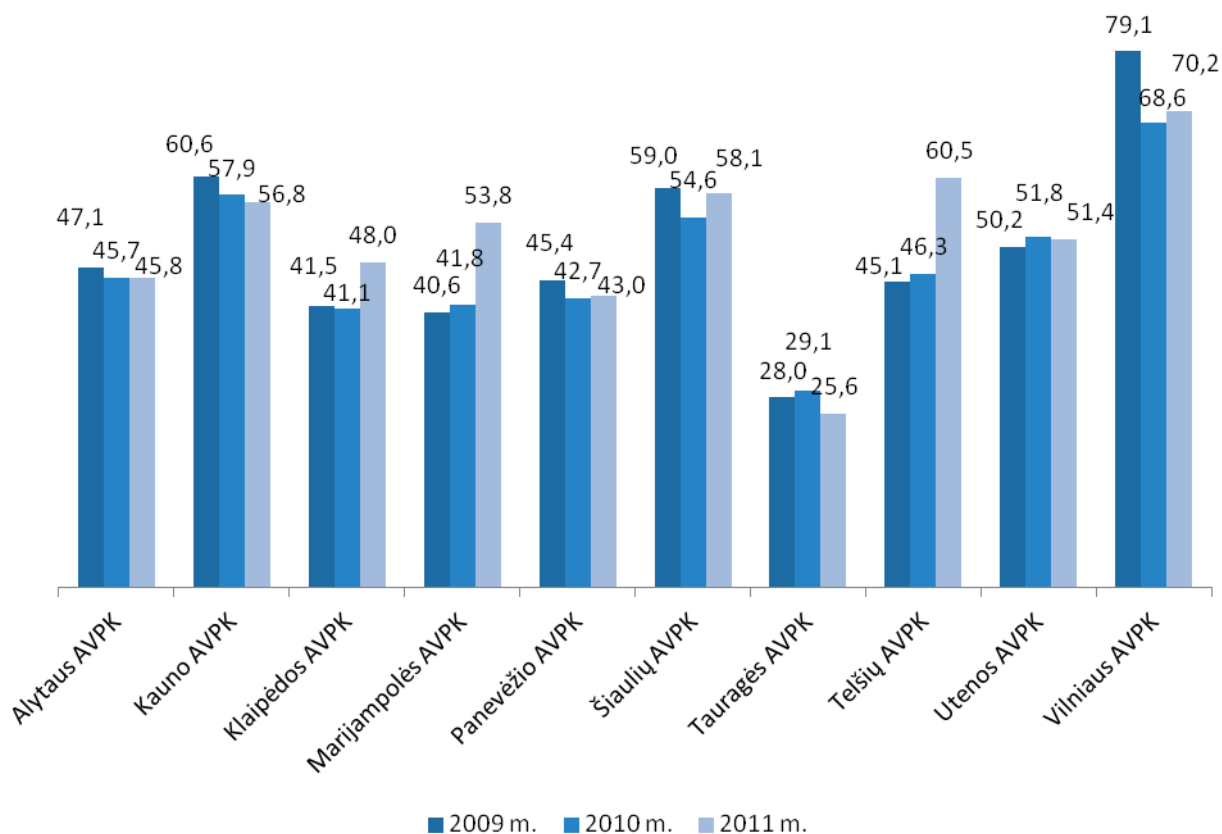
**Ekspertinių tyrimų eilės Lietuvos teismo ekspertizės centre (LTEC) ir
Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre (KTC) 2012-10-31**

Ekspertinio tyrimo rūšis	Eilė LP KTC (mėnesiais)	Eilė LTEC (mėnesiais)
Rašyenos tyrimai	~4-5	~4-5
Informacinių technologijų tyrimai	~30	~ 24 (be eilės - 6)
Ekonominiai tyrimai	~12	~ 12
Dokumentų blankų ir rekvizitų tyrimai	Nėra eilės	~1-2
Dokumentų medžiagų tyrimai	~2	~1-2
Pinigų tyrimai	Nėra eilės	~1-2
Portretų tyrimai	~1-2	~1-2
Balistiniai tyrimai	~6	~1-2
Šūvio aplinkybių tyrimai		~1-2
Trasologiniai tyrimai	Nėra eilės	Nėra eilės
Elektros skaitiklių tyrimai	Nėra eilės	Nėra eilės
Daktiloskopiniai tyrimai	Nėra eilės	Nėra eilės
Nešaunamųjų ginklų tyrimai	~5	~1-2
Alkoholinių skysčių tyrimai	Nėra eilės	
Vaizdų tyrimai	~1-2	~1-2
Ženklų atkūrimo tyrimai	Nėra eilės	
Šūvio pėdsakų tyrimai	~3	~1-2
Narkotinių ir psichotropinių medžiagų tyrimai	~6	~5
Pluoštinių medžiagų tyrimai		~3
Stiklo tyrimai	~2	~1-2
Metallų tyrimai	~2	~1-2
Naftos produktų tyrimai		~4-5
Plastikų (polimerinių medžiagų) tyrimai	Nėra eilės	~1-2
Augalinės ir gyvulinės kilmės objektų tyrimai		~1-2
Fonogramų, audiovizualinių kūrinių, kompiuterių žaidybinių programų tyrimai		Nėra eilės
Lingvistikos tyrimai		~4-5
Eismo įvykių tyrimai		~4-5
Transporto trasologijos tyrimai		~4-5
Fonoskopiniai tyrimai		~7
Gaisrų tyrimai		~1-2
Darbu saugos tyrimai		~1-2
Metalografijos tyrimai		~1-2
Dirvožemio tyrimai		~1-2
Psichofiziologiniai tyrimai	Nėra eilės	
Maisto produktų tyrimai		
Aparatų naminei degtinei gaminti tyrimai	Nėra eilės	
Sprogstamųjų medžiagų ir jų pėdsakų tyrimai	~6-9	
Dirginančio poveikio medžiagų tyrimai		
Transporto priemonių, jų agregatų numerių ir registracijos dokumentų tyrimai	Nėra eilės	
DNR tyrimai	~48	
Sprogmenų techniniai ir sprogdimo aplinkybių tyrimai	~6-9	
Odorologiniai tyrimai	Nėra eilės	

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
3 priedas

Policijos tyrėjo pareigybei 2009-2011 m. tenkančios nusikalstamos veikos pagal apskričių vyriausiuosius policijos komisariatus

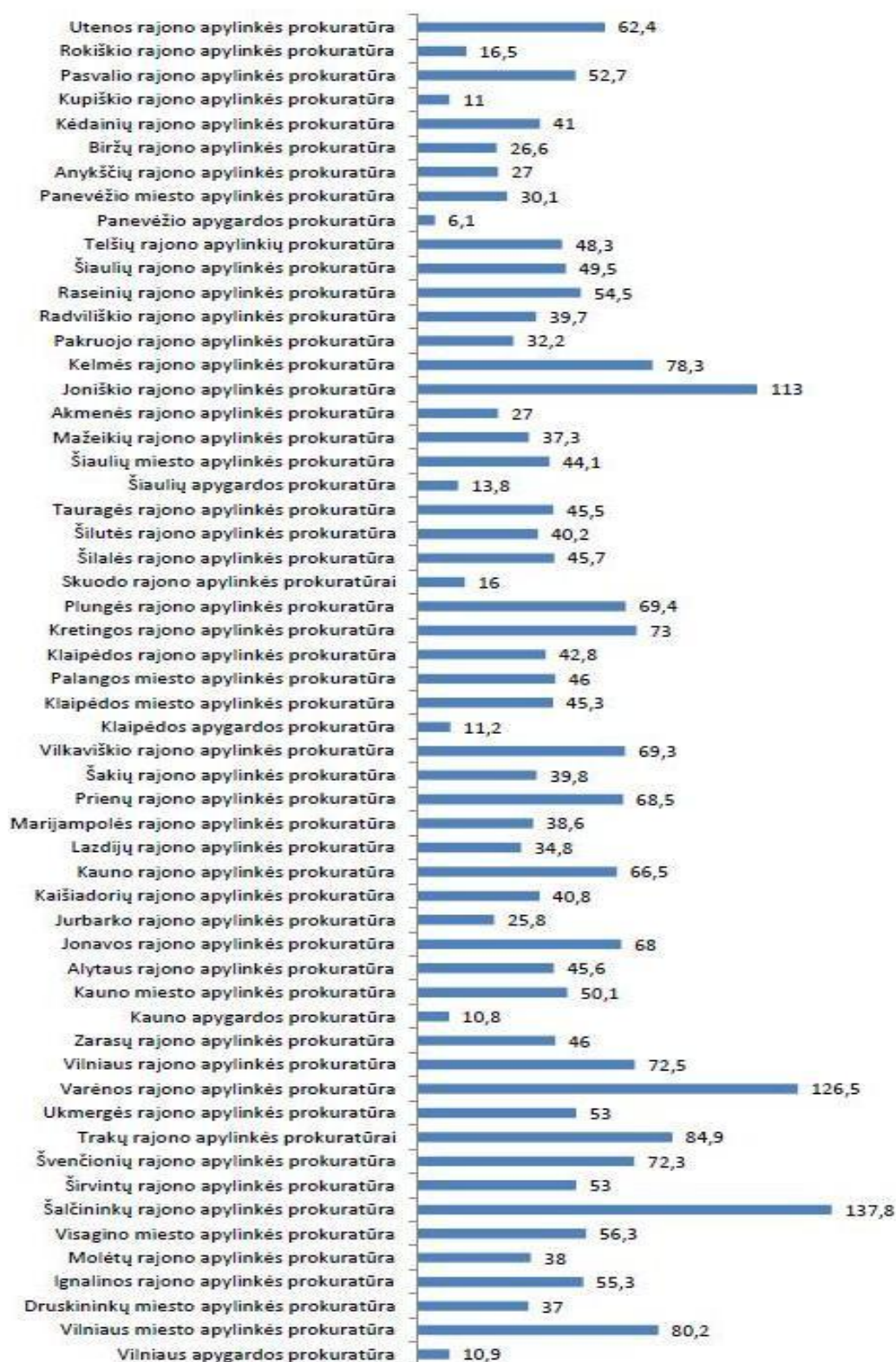

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR ir AVPK duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
4 priedas

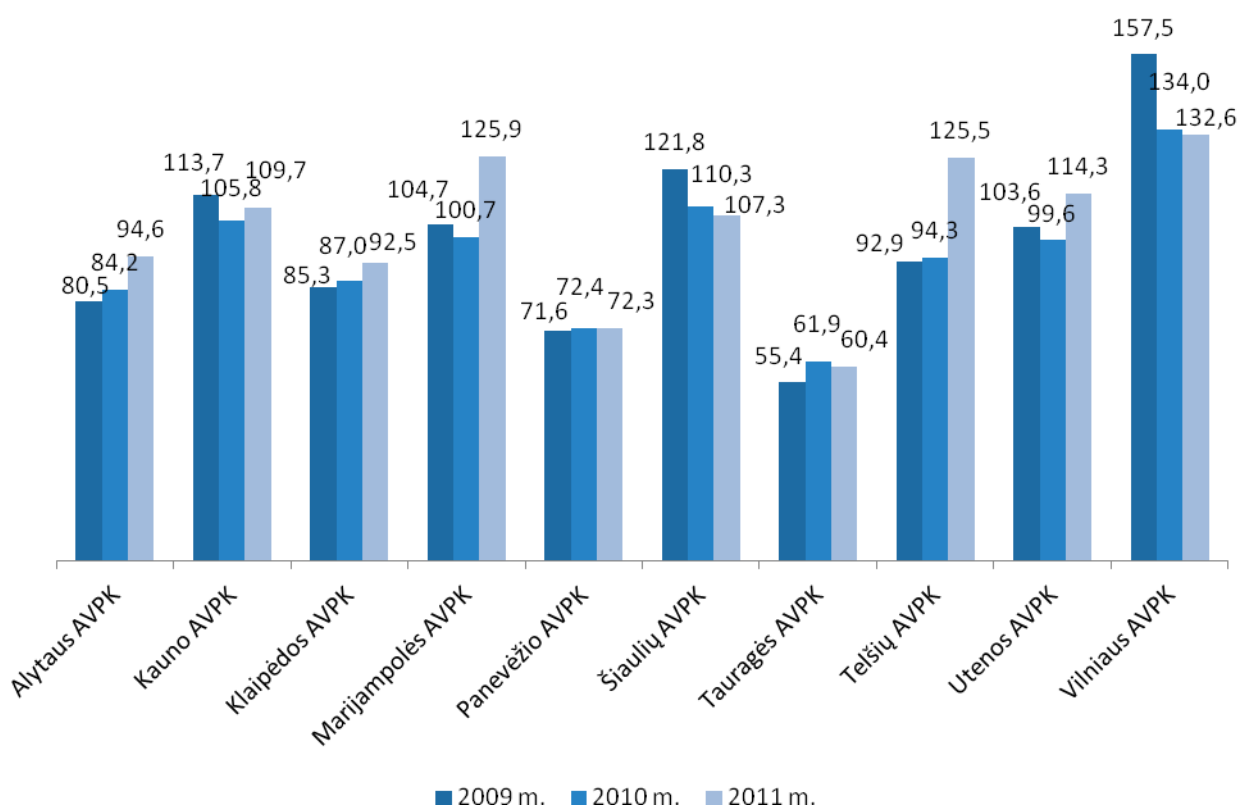
Prokurorams 2011-12-31 tenkantis organizuojamų ikiteisminių tyrimų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Generalinės prokuratūros duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
5 priedas

Užimtai policijos tyrėjo pareigybei 2009-2010 m. tenkantys užregistruoti ikiteisminiai tyrimai pagal apskričių vyriausiuosius policijos komisariatus

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NVŽR ir AVPK duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
Ikiteisminio tyrimo organizavimas
6 priedas

Valstybinio audito ataskaitoje „Ikiteisminio tyrimo organizavimas (Ar sudarytos prielaidos efektyviai organizuoti ikiteisminio tyrimo procesą?)“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Siekiant, kad būtų suformuoti tinkami žmogiškieji išteklių ikiteisminiam tyrimui atlikti, priimti sprendimą dėl reikalavimo turėti ne žemesnį kaip aukštąjį teisinį išsilavinimą ikiteisminio tyrimo įstaigų tyrėjų pareigybėms užimti nustatymo	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą, kuriuo ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovams pavedama: 1. Atsižvelgus į įstaigoje atliekamų ikiteisminių tyrimų specifiką įvertinti tyrėjų pareigybių, kurioms būtinas aukštasis teisinis išsilavinimas, poreikį. 2. Pagal nustatytą poreikį patikslinti tyrėjų pareigybių aprašymus – nustatyti reikalavimą turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą	2015 m. gruodžio 31 d.
2.	Siekiant, kad būtų suformuoti tinkami žmogiškieji išteklių ikiteisminiam tyrimui atlikti, priimti sprendimą dėl ikiteisminio tyrimo žmogiškųjų išteklių valdymo bendrųjų nuostatų, kurios užtikrintų nuoseklų, ilgalaikį ir kryptingą tyrėjų ir prokurorų poreikio planavimą, jų atranką, motyvaciją ir karjeros galimybes, patvirtinimo.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	1. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Policijos veiklos įstatymo pakeitimo įstatymą ir Vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymą (projektai užregistruoti LRS) parengti ir priimti įstatymus įgyvendinsiančius teisės aktus. 2. Inicijuoti Prokuratūros ir Teismų įstatymų pakeitimus, kuriais siekiama sudaryti sąlygas ir galimybę ikiteisminio tyrimo pareigūnams tapti prokurorais ir tęsti karjerą prokuratūros sistemoje ir prokurorams tapti teisėjais ir tęsti karjerą teismų sistemoje.	2013 m. gruodžio 31 d.
3.	Siekiant, kad per kuo trumpiausią laiką būtų atliekami ikiteisminiai tyrimai ir atskleidžiamos nusikalstamos veikos, o už pasiektus rezultatus būtų atsiskaitoma informatyviai, užtikrinti, kad prokuratūra ir ikiteisminio tyrimo įstaigos	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo, kuriuo: 1. Atitinkamoms ministerijoms ir ikiteisminio tyrimo įstaigų vadovams pavedama: rengiant strateginius veiklos planus, su Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra suderinti ikiteisminio tyrimo tikslus,	2013-03-15

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
	strateginiuose veiklos planuose numatytų tuos pačius ar panašius ikiteisminio tyrimo tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo vertinimo kriterijus		uždavinius ir jų įgyvendinimo kriterijus. 2. Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai rekomenduojama rengiant strateginius veiklos planus derinti su ikiteisminio tyrimo įstaigomis ikiteisminio tyrimo tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo kriterijus.	
4.	Siekiant kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas, parengti prokurorų darbo krūvio skaičiavimo metodiką ir ja vadovaujantis nustatyti prokurorų poreikį pavestiems uždaviniams įgyvendinti.	Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra	1. Patvirtinta Prokurorų ir prokuratūrų darbo krūvių vertinimo metodika. 2. Dalyvauti Policijos departamento prie LR VRM ir kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų darbo grupių veiklose, siekiant parengti tyrėjų darbo krūvio skaičiavimo metodikas. 3. Parengti ir patvirtinti rekomendacijas dėl Prokurorų ir prokuratūrų darbo krūvio metodikos taikymo. 4. Atlikti prokurorų poreikio nustatymą. Pastaba: Ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbo krūvio vertinimo metodikas turi parengti atitinkamos ikiteisminio tyrimo įstaigos (jas kuriojančios ministerijos). Už šios rekomendacijos įgyvendinimą atsakingos turi būti ikiteisminio tyrimo įstaigos. Prokuratūros atstovai gali dalyvauti įgyvendinant minėtą rekomendaciją.	2012-12-14 2013-2014 m. 2013-2014 m. 2013-2014 m.
5.	Siekiant kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas, priemonės, kurios padėtų gerinti ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą taip, kad visi ikiteisminio tyrimo subjektai galėtų formuoti vienodą ikiteisminio tyrimo atlikimo praktiką.	Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra	1. Pateikti siūlymus Policijos departamentui prie LR VRM ir kitoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms dėl ikiteisminio tyrimo subjektų kvalifikacijos tobulinimo poreikio ir kryptių. 2. Pagal nustatytą poreikį, kartu su ikiteisminio tyrimo įstaigomis, kasmet organizuoti ne mažiau kaip du bendrus prokurorų ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacijos kėlimo renginius per metus. Pastaba: už šios rekomendacijos įgyvendinimą atsakingos turi būti ir ikiteisminio tyrimo įstaigos	2013 m. Nuolat

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			2. Generalinės prokuratūros 2013-2015 m. strateginio plano projekte numatytas uždavinys – diegti ir veiksmingai taikyti baudžiamojo persekiojimo praktiką, kurio vienas iš vertinimo kriterijų yra „Parengtų ir seminare perskaitytų pranešimų prokurorams ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams ar operatyvinės veiklos subjektams, skaičius (vnt.)“.	2013-2015 m.
6.	Siekiant kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas, patikslinti ikiteisminių tyrimų apskaitos tvarką taip, kad būtų užtikrintas ikiteisminių tyrimų apskaitos patikimumas ir būtų apskaitomi duomenys, leidžiantys įvertinti, kaip laikomasi Baudžiamojo proceso kodekse nustatytų ikiteisminio tyrimo terminų.	Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra	1. Inicijuoti IRD statistinės ataskaitos apie ikiteisminių tyrimų, baigtų per įstatymo (BPK 176 str.) nustatytus terminus, formos parengimą. 2. Kuriant IPS statistikos modulį, parengti ataskaitą apie ikiteisminių tyrimų trukmę. 3. Inicijuoti tarpžinybinės darbo grupės iš IRD, Policijos departamento prie LR VRM ir kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų atstovų sudarymą ir dalyvauti jos veikloje, siekiant parengti Vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintos Statistinių kortelių apie nusikalstamų veikų žinybinio registro objektus pildymo, registravimo, teikimo ir saugojimo instrukcijos pakeitimo projektą. 4. Parengti rekomendacijas dėl ikiteisminio tyrimo apskaitos kontrolės Pastaba: už šios rekomendacijos įgyvendinimą atsakingos turi būti ir IRD bei ikiteisminio tyrimo įstaigos.	2013 m. sausio mėn. 2013 m. gruodžio mėn. 2013 m. gegužės mėn.
7.	Siekiant kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas, numatyti priemonės, kurios leistų sutrumpinti ikiteisminio tyrimo atlikimo trukmę.	Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra	1. Išanalizuoti problemines ikiteisminio proceso sritis, kurių organizavimas turėtų būti nuolat analizuojamas ir tobulinamas. 2. Atsižvelgiant į analizės rezultatus pateikti siūlymus Vyriausybei dėl ekspertinių tyrimų atlikimo geresnio organizavimo 3. Siekiant proceso ekonomiško, darbo krūvių mažinimo ir racionalaus žmoniškųjų išteklių	Nuolat 2013-2014 m. 2013 m. kovo mėn.

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			<p>panaudojimo, patvirtinti rekomendacijas „Dėl formalizuotos tvarkos taikymo atliekant ikiteisminį tyrimą“.</p> <p>4. Suderinti prokuratūros vidaus teisės aktų reikalavimus su rekomendacijų „Dėl formalizuotos tvarkos taikymo atliekant ikiteisminį tyrimą“ nuostatomis.</p> <p>5. Teisingumo ministro įsakymu sudarytam Baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitetui pateikti svarstyti baudžiamojo proceso kodekso nuostatų, supaprastinančių procedūras, pakeitimo projektą.</p> <p>6. Išanalizuoti prokurorų ir darbuotojų siūlymus dėl IPS tobulinimo, parengti užduotis dėl IPS tobulinimo.</p>	<p>2013 m. kovo mėn.</p> <p>2013 m. rugsėjo mėn.</p> <p>2013 m. gegužės mėn.</p>
8.	Siekiant kad būtų efektyviau organizuojamas ikiteisminio tyrimo procesas, numatyti priemonės, kurios didintų motyvaciją dirbti prokuroro darbą.	Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra	<p>1. Darbo grupėje parengti teisės aktų projektus dėl prokurorų socialinių garantijų gerinimo.</p> <p>2. Generalinės prokuratūros 2013–2015 m. strateginio plano projekte numatytas uždavinys „Užtikrinti aukštą prokurorų ir prokuratūros darbuotojų motyvacijos lygį“, kurį įgyvendinti ketinama šiomis priemonėmis:</p> <p>2.1. Užtikrinti „tilto“ tarp teisėjų, prokurorų, ikiteisminio tyrimo įstaigų bei advokatūros kūrimą, siekiant supaprastinti galimybes šių profesijų atstovams siekti prokuroro ar teisėjo karjeros ir tokiu būdu didinti ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro profesijos patrauklumą;</p> <p>2.2. Atlikti prokuratūros mikroklimato, organizacijos identiteto suvokimo analizę, siekiant nustatyti pagrindines nepasitenkinimo tarnyba priežastis;</p> <p>2.3. Patvirtinti Lietuvos Respublikos prokuratūros renginių, stiprinančių vidinę komunikaciją ir skatinančių pasitenkinimą tarnyba, planą.</p> <p>Pastaba: už šios rekomendacijos, kiek tai susiję su ikiteisminio tyrimo įstaigų</p>	<p>2013 m. rugsėjo mėn.</p> <p>2013-2016 m.</p> <p>2013-2015 m.</p> <p>2013 m.</p>

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			personalo klausimais, įgyvendinimą atsakingos turi būti ikiteisminio tyrimo įstaigos.	
9.	Siekiant, kad efektyviau būtų atliekamas ikiteisminis tyrimas, priimti sprendimus dėl tolygaus tyrėjų darbo krūvių užtikrinimo.	Policijos departamentas prie VRM	Išnagrinėti teritorinių policijos įstaigų tyrėjų veiklos organizavimo ypatumus ir parengti rekomendacijas dėl šių pareigybių santykio nustatymo nuo didžiausio leistino pareigybių skaičiaus.	2013-11-30
10.	Siekiant, kad efektyviau būtų atliekamas ikiteisminis tyrimas, priimti sprendimus dėl tyrėjų kvalifikacijos kėlimo organizavimo gerinimo.	Policijos departamentas prie VRM	1. Parengti naują Modulinę kriminalinės policijos veiklos kvalifikacijos tobulinimo programą ir, suderinus su Lietuvos generaline prokuratūra ir kitomis suinteresuotomis institucijomis, patvirtinti Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymu. Pagal programą organizuoti kvalifikacijos tobulinimo kursus ikiteisminio tyrimo pareigūnams. Programa atitiktų Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymu patvirtintas Policijos pareigūnų ir kitų policijos sistemos darbuotojų kompetencijų aprašo nuostatas (įgyvendinimas 2014 metais). 2. Inicijuoti Lietuvos policijos ikiteisminio tyrimo atstovų susitikimą su Lietuvos generalinės prokuratūros ir Teismų administracijos atstovais tikslu inicijuoti parengti tarpinstitucinę kvalifikacijos tobulinimo programą, skirtą tyrėjams, prokurorams ir teisėjams, siekiant efektyviai organizuoti ikiteisminį tyrimą, formuoti vieningą pažangią ikiteisminio tyrimo organizavimo ir nusikalstamų veikų kvalifikavimo (tyrimo) praktiką.	2013-10-31 2013-04-30
11.	Patikslinti tyrėjų pareigybių aprašymus - nustatyti reikalavimą turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą.	Policijos departamentas prie VRM	Tyrėjų, turinčių pareigą atlikti ikiteisminį tyrimą, pareigybių aprašymų skyrių „Specialieji reikalavimai“ papildyti punktu, nustatančiu reikalavimą turėti aukštąjį teisinį arba aukštąjį visuomenės saugumo studijų krypties išsilavinimą.	2015 metai

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			(Priemonė bus įgyvendinta priėmus pateiktus Policijos veiklos įstatymo arba Statuto projektus ir sukūrus pareigūnų motyvavimo sistemą, taip pat priėmus atitinkamus Vyriausybės sprendimus).	
12	Parengti tyrėjų darbo krūvių skaičiavimo metodiką ir ja vadovaujantis nustatyti tyrėjų poreikį pavestiems ikiteisminio tyrimo uždaviniams įgyvendinti	Policijos departamentas prie VRM	1. Siūlyti Generalinei prokuratūrai ikiteisminio tyrimo įstaigų atstovams pristatyti prokuratūroje parengtą Prokurorų ir prokuratūrų darbo krūvių vertinimo metodiką. 2. Sudaryti Policijos departamento, policijos įstaigų ir Generalinės prokuratūros atstovų darbo grupę tyrėjų darbo krūvių skaičiavimo metodikai parengti ir, ją parengus, nustatyti tyrėjų poreikį pavestiems ikiteisminio tyrimo uždaviniams įgyvendinti	2013-06-30 2013-2014 m.
13	Numatyti priemones, kurios mažintų nesukomplektuotų tyrėjų pareigybių skaičių ir personalo kaitą.	Policijos departamentas prie VRM	Sudarant 2014 metų biudžeto projektą numatyti lėšų poreikį esamoms laisvoms tyrėjų pareigybėms finansuoti ir jį pateikti kompetentingoms institucijoms.	2013-09-30